

FÉNYSZÓRÓ

ÁRA
40.000
PENGŐ

SZÍNHÁZ • FILM • ZENE • IRODALOM • KÉPZŐMŰVÉSZET

MEZEY MÁRIA
PESTI SZÍNHÁZ: TAKÁTS ALICE
(Foto: Kálmán Béla)

II. ÉVF. 5. SZÁM

INGRID BERGMANN meghódította Amerikát

1945-ben ismét svéd nő volt
a mozivászon királynője

Ki ne emlékeznék a némafilm hőskorából Asta Nielsen és Waldemar Psylander nevére? A 10-es és 20-as évek legnagyobb sztárja volt ez a két skandináv színész. Azután jött a hangosfilm és végkép Hollywood vette át a filmgyártás irányítását, de a hangosfilm első éveinek s a harmincas évek első éveinek is, újból svéd nő lett a koronázatlan királynője: *Greta Garbo*.

És a 40-es évek derékán megint csak Skandináviából Hollywoodba származott színésznő ugrott a filmsztárok listájának élére: *Ingrid Bergmann*.

Ingrid Bergmann egészen más típus, mint *Garbo*. *Garbo*: a végzet asszonya volt, amin azt egyik filmjének magyar címe (*Camille*, a végzet asszonya) is mutatta. Vagy ő érte perzselődtek meg a férfiak a szerelemben, vagy ő halt bele nagy szerelmébe, de szinte kivétel nélkül tragikus filmekben játszott: *Krisztina királynő*, *Karinina Anna*, *Szines fátyol*, *Mata Hari* stb.

Bergmann meleg, puha asszonytípus, ő is csak drámai filmen játszott, — legutóbb például a *Gyilkos szerelema* c. lélektani drámában láttuk — de a drámában mindig ő a megnyugtató elem, puha, finom, jelenlétének, aki inkább lecsillapítja a szenvedélyeket, mint felkavarja.

Néhány évvel ezelőtt játszottak Pesten egy nagyon rossz svéd filmet: *A Valborg éji kalanda*, vagy hasonló címe volt. De bármily rossz volt is a film, *Ingrid Bergmann* mégis feltűnt benne. Nemesak a közönségnek: *David O. Selznick*nek, Ame-

Ingrid Bergmann, a *»Saratoga Trunk«* egyik jelenetében (a háttérben, a nyugágóban, fehér kalapban: *Gary Cooper*)

Ingrid Bergmann a *»Spellbound«* c. drámában (a háttérben, a diványon fekszik: *Gregory Peck*)

rika legnagyobb producerének is. Ő hozta ki *Ingridet* Amerikába, azonnal főszerepet adott neki és *Ingrid Bergmann* azonnal kiugrott benne, noha olyan kitűnő férfi színész volt a partnere, mint a pótolhatatlan *Leslie Howard*. Emlékszünk rá: ez volt az *»Intermezzo«*.

A *»Fényszóró«* olvasóinak beszámoltunk már a nagy *Bergmann-Gary Cooper* sikerről, a *Hemingway* regényéből készült színes filmről: *»Akiért a harang szól.«* A film nagy sikere arra indította a hollywoodi producereket, hogy *Bergmann* és a hosszú *Gary Cooper* még egy filmben szerepeltesék egymás mellett. Ez a kép is színes, *Edna Ferber* regényéből készült, a *»Saratoga Trunka«*. (Magyarul, ha jól emlékszünk, *»Szerelmes kalandoroka«* címmel jelent meg a regény.)

A *»Spellbound«*-ban pszichoanalitikust játszik *Bergmann*. Természetesen szerelmes lesz súlyosan lelkibeteg páciensébe, akit az újonnan feltűnt, rokonszenves *Gregory Peck* alakít és természetesen ki is gyógyítja őt.

A *»Szt. Mária intézet harangjait«* c. filmben szigorú apácát játszik *Ingrid*, aki azonban — boxolni is megtanítja növendékeit.

A *»Gázlámpa«* c. filmjében nyújtott alakításáért kapta meg az 1945. évi *»Oscart«*, a hollywoodi nagydíjat.

Előreláthatólag most fogja eljátszani élete legnagyobb szerepét. Már beszámoltunk olvasóinknak az új, nagy angol-amerikai filmvállalkozásról, a *Selznick-Rank* produkcióról, amely elsőnek hatalmas, bibliai tárgyú színes filmet gyárt, a *»Mária Magdolnáé«*. A felvételek nagy részét Palesztinában készítették, *Ingrid Bergmann* a címszereplő.

Selznick, aki kizárólagos joggal szerződött annakidején *Ingrid Bergmann*tal, kölcsön adja a bájos, svéd színésznőt más gyáraknak is. Filmenként 100.000 dollár járadalomdíjat kap ilyenkor.

Ingrid Bergmann tehát a legnépszerűbb filmszínésznő most Amerikában. A pesti közönség ízlése sem sokban különbözik az amerikaiétól. Csak — több *Ingrid Bergmann*-filmet szeretnénk látni!

Barabás Tamás

Ingrid Bergmann

Ingrid Bergmann, mint *Benediktus nővér*, a *»Szt. Mária templom harangjait«* című filmben)

FÉNYSZÓRÓ

MŰVÉSZETI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ BALÁZS BÉLA

FELELŐS SZERKESZTŐ: BÉKEFFI ISTVÁN

FŐMUNKATÁRS: DARVAS SZILÁRD

Balázs Béla:

A'L MODNI KELL, A'L MODNI!

Sürgős gyakorlati feladatokról lesz szó. Azért kell az álmodás jogáról és szükségességéről beszélnünk. Valóságunk düledszik, létünk forog kockán. Azért kell igazolnunk, hogy nincsen az álomnál reálisabb útmutatónk a jövőbe. Álmodni fogunk mesélni, fantáziálni. Ne tessék mosolyogni. Lehetőségek látomásai voltak az óriás vagyonek esirái is. Amerikai cipőpuccoló suhancok fantáziáiból lettek dollármilliók.

Álmodni kell, álmodni! — volt Lenin egyik legnépszerűbb mondása és az ő álmodó népe nyerte meg valóságosan a világháborút. Minden idők legreálisabb politikusa álmodni után indult. Erdemes-e egyebet megvalósítani!

Mert nemcsak a művészetnek, hanem minden alkotásnak álom a teremtő esirája. Nemzedékek vágyálmaiban érlelődött minden társadalmi átalakulás. Ne tessék mosolyogni. Nincsen forradalmasítóbb hatalom az álmodásnál.

De álmodásról beszélünk, nem fellegjáró, talajt eleresztő álmodozásról, mely annak ellenkezője. Nem tétova, ködlő ábrándozásról, hanem világos értelmű víziókról, melyek tisztább rajzúak bizonytalan és zavaros hétköznapunknál és vaskörmökkel fogódnak jövendő valóságunkba. Azokról a szilárd álmokról beszélünk, melyek gondolatát sűrűsödnek, akarattá lendülnek és élesvonalú mérnöktervként kerülnek járható útnak elének.

Elég volt az álmodozásból a gyávaság, tunyaság, fáradtság mákonyából. Elég az impotencia óvatosan előre lemondó ábrándozásából. Álmodjunk bátor álmokat, jövünk álmát, az egyetlen szilárd pontot, melynél fogva kihúzhatjuk magunkat a hinárból.

Ime egy álom. A délkeleteurópai nemzetek kultúrünnepe Szegeden. A balkáni nemzet művészetek Olympiája. Békés, egymást megismertető szellemi verseny, minden esztendőben: Magyarország déli végvárában, Szegeden.

A szegedi szabadtéri játékok jó híre már évek óta bejárta Európát. De szegedi esemény maradt csupán, legfeljebb magyar ügy. Most a nemzetközi kultúrpolitika egyik legfontosabb tényezője. A Dóm-teret a magyar lobogókon kívül jugoszláv, román, bolgár stb. zászlók díszítik. Mert a reflektorfényű nagy tribünön nemcsak a

ember tragédiája zúg el, évenként visszatérő üstökösként, hanem a jugoszláv, román, bolgár színpad nagy alkotásai is. Jugoszláv kórusok harmóniái, román táncok ritmusa, bolgár népi oratóriumok dallamai kelnek békés versenyre magyar remekeinkkel és nemzetközi zsűri osztja a babérkoszorúkat. Európa sajtója ünnepel.

De elfér-e egy Dóm-terem az a bőség, melyet a délkeleti népek kultúrái itt elébünk ontanak? A gyönyörű, olaszos formájú Klauzál-terem, mely tetőtlen zárt teremként kínálja magát színpadnak, a szökökutas, szobros Széchenyi-terem, melyen az építészet egyik szerény világremeke, Lechner város-háza áll háttérrel a nagy tribünnek, a kaksos templom intimebb környékén. A görög oszlopos kultúrpalota lépcsőzetén, mely a Tisza felett néz el, — mindenfelé a városban nagy mutatványok és hangversenyek lobognak minden este. *Oldás Gusztáv, Fülöp Zoltán* és legjobb tervezőink építették a nyári színpadokat és tribünöket mindenfelé a városban, mely egységes művészi elgondolás szerint alakul át minden nyáron a délkeleteurópai játékok színhelyévé. Nemcsak színművészetüket és zenéjüket hozták ide a szomszédos balkáni népek, hanem tribünjeikkel, pavilonjaikkal nemzet építészeti stílusait is megmutatják.

Hova menjünk ma este? A szegedi Nemzeti Színházban modern darabot adnak. A Tisza szálló termében a bukaresti filharmonikusok játszanak. A kommunista színház nagytermében magyar, jugoszláv és bolgár kamarazene hallható. A Városháza termében ma lesz döntője a hegedűsök versenyének. (A belgrádi díjat tegnap magyar zongorista nyerte.)

Színielőadás vagy koncert után leme gyünk a Tiszapartira, ahol tűzijátékos esőnakkorzó és víziszere nád van. Vagy menjünk inkább az újszegedi parkba, a külföldi vendégek báljára?

A délkeleti nemzetek szoborkiállítását az újszegedi parkban éjjel is megnézhetjük, mert a szabadban, lugasokba csoportosított szobrokat fényoszlopok világítják. (Mészáros szobrainak ligetéhez alig lehet hozzáférni) De a magyar, jugoszláv, román, bolgár képkiallítás holnap délelőtt nézzük meg. Tizenkét órákor lesz a nagy díj kiosztása.

Azután még körüljárunk kissé a népmű-

vészeti pavilonokban. (A Gyöngyösbokré-táéna nagy sikere van.) Talán veszünk is román himzéseket, szerb fadaragásokat? Elnézünk a könyvessátrakba is, ahol megismerkednek végre a délkeleteurópai szomszédok egymás irodalmával is.

De váltjuk meg jegyeinket a balkáni regattára is. El ne mulasszuk a magyar-szerb válogatott futbalcsapatok mérkőzését és a délkeleteurópai teniszbajnokság döntőjét sem.

Ilyen nemzetközi kultúrünnepe Hellasz óta nem látott a világ. A salzburgi játékok Bécsnek, meg Reinhardtinak jegyében történtek, Beyruth Wagnert ünnepelte. Szegeden világkultúra történik, népek barátkozása, nemzeti szellemek ismerkedése, egymáshoz szokása, a humanizmus legnagyobb ideáljának valóslása. Szegeden a dunai déli népek demokratikus testvériség lesz sugárzó ünneppé. A magyar nép nagy gszusa ez, mely vendéglátó déli kapuját kitértáta.

Ime az álom. Mielőtt gyáván és szkeptikusan alkudni kezdenénk belőle, mielőtt azon rágódnánk, hogy meg lehet-e csinálnunk, eszméljünk rá, hogy meg kell csinálnunk. A szegedi délkeleteurópai találkozások életszükségletünk nekünk magyaroknak. *Tildy Zoltán*, akinek egy szegedi véletlen találkozás alkalmával szóvá tettem ezt az álmod, megragadta karomat, mondván: „mindent el kell követnünk, hogy ezt megvalósítsuk. Életkérdés számunkra, hogy hidakat verjünk szomszédaink felé. Ahhoz nyújtunk is kellene valamit, de mi, koldusok, csak a kultúra terén vagyunk csereképesek».

Mit is mondott a minap *Kodály Zoltán* a »Fényszóró« riporterének? Túlso a magyar művész, nincs még egy nemzet a világon, amely ilyen százalékban ontaná magából a világviszonylatban is jelentős tehetségeket.

Gazdagságunk, legnagyobb kincsünk vélik hovatovább átokká, ha nem tudjuk exportálni művészetünket. De hogyan küldjük mi, koldusok külföldre? Nos, hát itt van a lehetőség művészetünk olyan exportjára, melyhez nem kell külföldre utazni. Érte fognak jönni Szegedre!

Nincs rá pénz? Most jelentkezenek tehetésséges és nagystílu tőkésaink. A világ egyik legnagyobb és mégis egyik legtisztessége

sebb áldásthozó üzletéről van szó. Minél nagyobbabású, annál jövedelmezőbb. Itt az alkalom, hogy kapitalistáink hazafiaknak és demokratáknak mutassák magukat. Nem fognak ráfizetni. A magyar idegenforgalom legjobb üzletéről van szó. Európa egész demokratikus sajtójának lelkes propagandájára számíthatnak, ha előmozdítják a békés nemzetköziség ügyét.

Szeged olyan alkalmas az ilyen egész városra kiterjedő ünnepség megrendezésére, mintha erre a célra tervezték volna. Nem

olyan nagy, hogy a város megállíthatatlan robajos üzeme elborítaná a szabadtéri játékokat. Nem túl kiesi. Eppen elég az ilyen ünnep bázisának. Szép, egyformán kételemes házsorai, szokatlanul sok, intimen csukott, szépformájú tere. Nagyipara a perifériákon túl van. Belül esendős és a háborús pusztulás nyoma sem látszik rajta, kivéve, hogy gyönyörű hidja a vízbe lóg. Szép nagy színháza, nyilvános épületei, parkjai épek. És folyója, a Tisza!

Ime az álom. Ime a lehetőség. Minden

egyéb megértés, fantázia, energia és lelkesedés kérdése. Azon múlik, van-e annyi rugalmasság bennünk, hogy rögtön hozzálassunk a konkrét tervezéshez, számításához és az anyagi feltételek előteremtéséhez. Van-e elég politikai vitalitásunk, hogy rögtön elkezdjük a tájékozódást Belgrádban és Bukarestben. Megértik-e kulturált szervezeteink, hogy elsőrendű nemzeti érdekről van szó? Emberek, fogjunk neki! Fulladozó magyar népünknek ki kell jutnia Európa napvilágára!

a MAFIRT egy éves jubileuma

Az egész filmszakma egyhangú lelkesedése avatta ünnepi eseménnyé azt az évfordulót, melyet a MAFIRT ünnepelt az Uránia emeleti csarnokában. Február 2-án volt egy éve annak, hogy megalakult ez az első demokratikus filmvállalat és megnyílt a vállalat első mozija, a lelkes rohammunkával, hihetetlen erőfeszítéssel napok alatt helyreállított — Uránia! Még gyilkos német gránátok hullottak Pestre, Budán még dúlt a harc, mikor — mint a béke első meghatározó jelensége — megnyílt Pesten az első mozi. Ez volt a MAFIRT első sikere.

Egy év telt el azóta és most egy év lelkes, fáradhatatlan munkájának filméletünkben mérőföldkövet jelentő eredményeivel büszkén állott a MAFIRT az egész magyar filmszakmát képviselő közönség elé.

Kovács István, a Magyar Filmipari Rt. vezérigazgatója üdvözölte az egybegyűlteket és hatalmas beszédben ismertette az eddig elért szociális és kulturális eredményeket és a jövő célkitűzéseit.

— Ma megnyitjuk — egyelőre csak itt az Urániában — az Uránia filmszínház olvasótermét. Mindenki, aki olvasni, szórakozni akar a mozielőadásokon kívül, vagy éppen a legfrissebb külföldi: orosz, amerikai, angol hírekre, újságokra kíváncsi, azt itt, az Uránia olvasótermében díjmentesen megkaphatja. Szeretnénk ráosztani a tömegeket az idő- és értékálló kultúrára. Szeret-

nénk ezzel a könyvtárral, ezzel az olvasóteremmel elérni, hogy a mozilátogató közönség nemsokára kiszámíthatan az előadás kétórás tartamára jöjjön moziba, hanem élvezetet találjon és érdekelje mindaz, amit a színház az előadáson felül nyújt. Bejelentem, hogy — mint ez a moszkvai nagy színházakban egyébként már régóta szokásos és különösen bevált — az Uránia kezdeményezéséhez hasonlóan könyvtárt fogunk létesíteni a későbbiekben a Royal Apollóban és a Scalában is.

— A közeljövőben három olyan magyar filmet fogunk gyártani, amelynek mindegyike méltó lesz a »demokratikus« jelzőre és a MAFIRT-emlékmára.

— Új, minden eddigit felülmúló orosz filmjeink érkeztek, kedves vendégeink. Többek között itt van a régóta várt »Cirkusz« és a »Volga-Volga« című film is.

— Szeretettel és köszönettel szorítom meg minden munkatársam kezét és kérem, hogy továbbra is azzal az acélos akarattal, elszántsággal végezzék munkájukat, amit úgy hívnak, hogy MAFIRT-szellem, hogy a megújodott filmszakma, élén a MAFIRT-tal, a magyar köztársaság egyik megdönthetetlen pillére legyen!

A nagyhatású beszéd után Vas Zoltán államtitkár üdvözölte elismerő szavakkal az egyéves MAFIRT-ot.

Utána Piszkariev őrnagy, a Szovjutzintorgkino magyarországi megbízottja mondott határozó beszédet a szovjet-magyar kulturális kapcsolatok elmélyüléséről.

Majd Keleti Márton tolmácsolta a szociáldemokratapárt filmvállalatának testvéri üdvözlését.

Karcag Gyula a film-szakszervezet nevében köszöntötte a MAFIRT-ot és méltatta a vállalat eddig elért eredményeit.

A színházban lezajlott ünnepségek után a megjelentek a színház előtt csoportosultak, hogy résztvegyenek az Uránia filmszínház falába erősített márványtábla leleplezésén. A márványtábla mellett az ünnepi beszédet Pásztor Béla mondotta, majd Katona Jenő alpolgármester Budapesti közönsége nevében átvette az emléktáblát. A nívós és nagyvonalú MAFIRT-ünnepségen a már említettek kivül megjelent Rákosi Mátyás, Rajk László, dr. Szabenyi Endre, Szenczi Sándor és még számosan az ország politikai és kulturális életének számottevő egyéniségei közül.

Az ünnepnek ezzel vége, a MAFIRT ismét nekivág egy új, talán még nehezebb esztendőnek.

Sok sikert kívánunk!

Kovács István beszámol a Mafirt egyévi munkájáról

Pásztor Béla átadja és Katona alpolgármester a főváros közönsége nevében átveszi az Uránia emléktábláját

Vas Zoltán államtitkár beszél (Foto MAFIRT—Csorna)

Ludas Matyi

A MADÁCH SZÍNHÁZBAN

Sok dicsérni való van ezen az előadáson és sajnálom, hogy a kritika kellemesebb részével röviden kell végeznem, mert szűkségeltetik a hely elvi kérdések tisztázására. Pedig ahol már tisztázni való van, ott nincs minden rendben.

Mindenekelőtt dicsérni kell a rendezőt, Bálint Györgyöt. Mert friss és jókedvű és bátran naiv játékot játszatott, mert mostanában bá'ország kell a népies művészet üde naivításához. Virágzó ötletekkel vannak teli jelenetei. (A sirató asszonyok, egy kis rendezői remek.) Sokat ígérő tehetség ez a Bálint. Nem fogja rossz néven venni, ha később még figyelmeztetjük néhány kiforratlanságra, bizonytalanságból eredő egyenletlenségre.

Szeretni valóan mesteri volt Mészáros Ági zsarnoki hatalommá növe bája. Egy paraszt vamp, egy démonikus anygalka, aki pórázon táncoltatja a félelmetes földesurat. De mit csinált Ági a darab végével? Nem vette észre, hogy ott a legnépszerűbb emberi tragédiák egyike történik, mikor Évi nem követi Ludas Matyit? És ez a tragédia még több is, mint csak emberi. A nagy Móríciz Zsigmondnak legkeserűbben tragikus ítélete foglaltatik benne. Ime: a magyar paraszt feltörő küzdői így maradnak egyedül. Elhagyják még legkedvesebbjei is. Hogy lehetett ezt a jelenetet így a színpad alá ejteni!

Szól ez a szemrehányás persze Horváth Ferencnek is. Igen könnyen válik el ő kelme Évikéjétől. Pedig nem adják ilyen könnyen a hősi pályát. Móríciz hőse ebben a végső jelenetben vet roppant heroikus árnyékot. Ki hibás ebben a mulasztásban? Elsősorban nyilván a rendező. És arra ne hivatkozzon, hogy túl kevés ott a Móríciz szövege. Mert éppen, hogy ez a feladata a rendezőnek, azt kijátszani, ami a sorok között van. Oda kell a színpadi fantázia.

De maradjunk még a dicsőretnél. Friss és kedvesen közvetlen Horváth Ferenc is és meg van benne a síheder hős üde veszedelmessége is. Jó humorral és játéktechnikával alakítja is az olaszt, meg az öreg felesért. Csak a beszédtechnikájával van baj Annaira konturátalanok szavai és nyilván a természetes beszéd célzatával, annyira elmosódnak, hogy gyakran még érthetetlen is. Jellemző, hogy mikor mint olasz nem akar »természetesen« beszélni, akkor kitűnően beszél. (Ebben is van egy tisztázandó elvi kérdés, melyről még szólnunk kell egyszer.)

Nagyon kedves volt Tapoleczay zsiros, szuszogó kedélyessége is. Színészileg kifogástalan. Mégis benne volt a legnagyobb hiba. Ez a Pató Pálos kedélyesség, mely humorával még szimpatikusá is teszi pillanatokra a szerelmes vén trottlit, egyáltalában nem felel meg a darab tartalmának és szellemének. A Ludas Matyi földesura nem kedélyes bácsi, hanem népgyilkos farkas.

És itt kell újra elővennünk a rendezőt és a rendezés problémáit általában. Mert ha középpontjában így félrejátsszák a darabot, akkor azért a rendező felelős.

Ne hivatkozzon a rendező arra, hogy ez az engedékeny kedélyesség Móríciz darabjában van: mert hiszen Ludas Matyi még békét is ígér a földesúrnak, ha »jóságos

atyja lesz« a parasztnak, vagyis lehetségesnek tartja ezt a paradicsomi állapotot.

Sok eset van rá, hogy egész nagy írók, művészileg kitűnően ábrázolva a valóságot, annak politikai jelentőségét nem érzik. A rendező, aki interpretálja a darabot, felelős a hangsúlyokért, tehát a politikai hangsúlyokért is. (Meglépő, hogy Hont Ferenc itt nem korrigálta kiváló, de fiatal és némely tekintetben talán még bátortalan rendezőjét.)

De hogyan lehetett volna rendezői eszközökkel kihangsúlyozni Döbrögi földesúr veszedelmes fenevad voltát, ott is, ahol a szöveg kevés, alkalmat ad rá! A színpadon megszólaló kórusnak a szöveg csak egyik szólama. Ezt kell tudnia és értenie minden rendezőnek. A játék pantomimikus része egy másik szólama. A díszletek, a világítás, jelmezek és maszkok mind megannyi párhuzamosan futó szólalomok, melyeknek kontrapunktikus együtteséből adódik a teljes színpadi hatás.

Ami nincsen a szövegben kimondva, azt megjelenítheti a játék, a színpad képe és az alakok maszkjai. Az a Döbrögi földesúr még sokkal félelmesebb lett volna, ha nevetni való beszélt együgyűsége mögött láttuk volna a kérlelhetetlen, halálos ellenség gyűlölt arcát. Döbrögiti nem jovialis népszínmű arecal kell játszani! Hanem gonoszul, ravasz, monumentális stílizált maszkokkal.

Hiszen a Fazekas Mihály régi naiv népi játékát nem is lehet másképpen, mint primitív népművészeti stílizálással adni. Tudta ezt Bálint rendező, meg is mutatta, nem mindig sikerült zenés közjátékaiban, szellemesen a Döbrögát kivívó parasztok járásában, pompásan a sirató asszonyok jelenetében. De megállt a fele úton, ezért lett, stílus szempontjából, felemás az előadás. Az első felvonás naturalisztikus falujelenete zajos zűrzavara teljesen formátlan. Viszont a nehéz vásárcép, ha nem is végső'kig kidolgozva, de bátor stílizáló fantáziára vall.

Nem iparművészeti cikornyákra és nem

A bíró: Szépek legyetek, mert jön a földesúr. (Baló Elemér és az akadémiai növendékek)

Ludas Matyi elvágja a falujából. (Mészáros Ági és Horváth Ferenc)

Döbrögi és Ludas Matyi a vásárbau. (Tapoleczai Gyula és Horváth Ferenc)

is expressionista fintorokra gondolunk, ha stílusról beszélünk. A figurális parasztművészet mindig stílizált, még pedig nem szubjektíven, véletlenszerűen. A paraszti primitív stílizálásban néplélek nyilatkozik meg. Annak realiztikus ábrázolásában, ha stílizálását átvesszük ott, ahol naiv, de monumentális népi történeteket játszunk. Ha kissé faragott-bábszerűbbek lettek volna az alakok és mozgások, akkor naivabb és egyúttal monumentálisabb lett volna minden kép: még kedvesebb, de egyúttal még félelmesebb.

*

Mért nincs a színpadon a nyomorult koldus neve, aki vak koldustársára féltékeny, ijesztő heveségében, egész kis miniatűr tragédiát villantatott fel a vásári kép bal sarkában!

*

Nagyon figyelemreméltó Ránky György kitűnő színpadi zenéje. A cseh muzsikusból burleszkje pompás. Ba — Bé.

Döbrögi: Szeress már egy kicsit, te boszorkány! (Mészáros Ági és Tapoleczai Gyula)

DARVAS SZILÁRD:

Kritika helyett levél a Részeg éjszakáról

Kezves Gábor Béla,

csaknem három héttel darabod bemutatója után, mikor újdonsült színpadi szerzőként a premiéren túl már a kritikákat is végig izgultad s mikor véleményem már nem sokat szoroz vagy oszt az egyre biztatóbb méreteket öltő siker mérlegén, közönség helyett a te címre adresszálom soraimat. Tiszta haszon, ha mellesleg néhány olvasó és kritikus is okul belőle. Utóbbiak közül elsősorban Mátrai-Betegh Bélára, a Kossuth Népekné műtészére gondolok, aki eddig gondosan visszatartott kritikusi felháborodását pontosan erre a darabra zúdította rá. A többi bírálók nagyjából megegyeztek abban, hogy figyelemreméltó író figyelemreméltó jelentkezéséről van szó, s hogy darabod hibáival együtt biztató színfolt színházaink sivar műsoraiban, Mátrai-Betegh azonban az Állatorvosi Lekszikonból kölcsönözte hasonlatait. Szerinte a színmű „pókos, kehes és takonykóros, lomtárba való, alpári hangú és ízléstelen”. Kételem van, hogy ez a rosszindulatú, valóban alpári hangú és beteges kritika jogosult-e az ízlés nevében ítélkezni. *Hars László* viszont a Világosság hasonlíthatatlanul igényesebb kritikájában a nyárspolgár glorifikálását látta darabodban. Hadd mondóm el ezeketán mintegy válaszként a magam őszinte véleményét is a Részeg éjszakáról.

Mindenekelőtt leszögezem, hogy darabod nem mai alkotás. A háború előtt divatos színművek jobbik fajtájából való, de letagadhatatlanul magán viseli minden jelét annak a korznak, amelyben íródott s amelynek iratlan színpadi törvényeit a Bús-Fekete, Fodor, Lakatos és egyéb Lászlók sikerei alakították ki. Az idétájt az igényesebb színpadi szerzők is félszemmel az említett vonal felé pislogtak, hogy áttörjék a színgazdátoknak e bevált recepteken edzett idegenkedését mindentől, ami szokatlan, ami új. Írója válogatta, hogy ki mit tudott a számára engedélyezett kereteken belül eredeti céljaiból megvalósítani.

Darabodnak nagy érdeme, hogy a siker különböző bábái között sem vész el a gyerek, azaz az írói mondanivaló. A figurák és a szituációk helytel-köznel nálad is ismerősek, de a gyakori reminiscenciákat keltő jelenetek nem a felelősen szórakoztatást kergetik, hanem ürügyül szolgálnak bizonyos társadalmi visszasságok megmutatására. Darabod a kispolgár életének,

Vanics úr a robot-ember. (Keleti László)
(Foto MAFIRT—Cserna)

vágyainak és szánalmas örömeinek nem glorifikálása, hanem *ijesztő karikatúrája*. Kovács úr, darabod hőse huszonötévi lélektelen robot után az alkohol, a mellőzés és a szégyen folytán egyetlen részeg éjszakára férfivé lesz s egy pillanatra megláttatod vele életének reménytelen egyhangúsággal forgó ringlispiljét. Sikaszt, lokálba megy, züllik és lilimot tipor (harminchatéves lilimot!), hogy kijózanodva

Iréne: Magát Zsigmondnak hívják? Ne haragudjon, de ez már majdnem Benő. (Somogyi Erzsébet és Mihályi Ernő)

Teca: Egy jó nő kéne neked, Lajoskám... (Kiss Ilona és Rádai Imre)

újából bejedd, mamlasz kistisztviselővé váljék. Kiderül, hogy saját jubileumi jutalmát sikkasztotta el és saját jövődöbeljé tette szeretőjévé, tehát egyszerűen előleget vett fel a saját szánalmas kispolgári örömeire. Az elkerülhetetlen és sokak által kifogásolt hepiend is csak gúnyos fintor részedről.

Mint látható, darabod meséje nem igen alkalmas a polgár dicsőítésére. A figurák mégkevésbé. Élethűen szomorú együttes ez, Hor-

ltonyák: Kikérem magamnak, hogy a privát szórakozásaimban zavarjon! (Somogyi Erzsébet, Mihályi Ernő és Rádai Imre)

nyák igazgatótól le egészen a kis lokálnőig, akiknek „romlottsága” csupa együgyű szentimentalizmus. Darabod komikai ereje éppen abban rejlik, hogy milyen komolyan veszik magukat ezek az emberkék. Csak hogy darab és színeszek együttesen teszik az előadást s a mélyebb mondanivalók érvényesülése nagy mértékben a színészeknek múlik. És itt van a hiba. A Magyar Színház együttese erősen a bohózat felé viszi a tragikomédiát s ez elsősorban *Rádai Imrén* múlik, aki a kistisztviselő külső és belső szemlélésével magyarázza a furcsa históriát, holott Kovács úr *tipus*, típusa a jószándékú, de korlátolt beamternek, tehetetlen sróf a nagy gépezetben, mely a hozzá hasonló milliók életét sematizálja reménytelenné. Rádai alakítása felületes, nála nem a becstelen veszít csatát a társadalmi igazságtalanságokkal szemben, hanem egy ügyefogyott hülye esik át különböző bohózatok kalandokon. Figurája egységes és mulatságos, de a szerep eredeti értelmében több kéne, hogy legyen.

Annál mostohábban bántál a női főszerep. Ez az aforizmákat mondogató Irénke kissé csinált figura s ezt a fogyatékoságot a kritika a szerep alakítóján, *Somogyi Erzsébet* bosszulta meg. Pedig a Nemzeti Színháznak ez az érdemtelenül mellőzött nagy művésznője gazdag tehetségének minden kellékét latba veti, hogy lelket leheljen a valószínűtlen alakba s ez nagy mértékben sikerül is neki. Kedves, humoros s ha itt-ott alkalma nyílik rá, mély is. *Mihályi Ernő* egy bankdirektor kissé ismerős figurájában mértéktartóan mulatságos, csak néha sodorják magukkal a bohózat hullámai. *Rózsahegyi* ugyan csak mérték után készült bankaltisztje fölényes derével megformált alakítás. *Keleti László* és *Solthy György* a félszeg hivatalnok és a lokál-főpincér szerepében elragadóan mulatságosak, *Kiss Ilona* viszont kiaknázatlanul hagyja a hálás szerepben rejlő lehetőségeket. Kisebb szerepeikben *Völcsy Rózsi*, *Kemény László*, *Móricz Lili* és *Győző László* tetszettek, *Szende Mária* és *Horváth Tivadar* túloztak.

Both Béla rendezése külsőségekben körültekintő, a férfi főszereplő figurájának megformálását azonban jogosan számon kérheted tőle. *Upor* dekorációi a mai díszletszegény világban megérdemelt tapsot kaptak s befejezésül biztosíthatlak, hogy az első siker alapján kritika és közönség egyaránt indokolt várakozással tekint a következő színpadi műveid felé.

Lányi Viktor:

TÖRZS JENŐRŐL

Egy ház a Petőfi-utcában, vagy egyebütt, kiállta az ostromot úgy ahogy. A kihajszolt vagy óvóhelyre szorult lakók visszaköltöztek otthonukba, az üres ablakkeretekbe üveget tettek, helyrerakták szétdőlt bútoraikat, elhelyezkedtek köztük maguk is. Aztán egyszer csak, hónapok múlva, történt valami a megröszant épület állományában. A laza téglák mégjobban megereszkedtek s a házat, némi késedelemmel, elérte sorsa: összeomlott, maga alá temetve néhány embert, akiknek ez volt megírva a végzet könyvében...

Ez jut eszembe, mikor szegény Törzs Jenőre gondolok, utolsó életévére, ami még megadtott neki a háborús megpróbáltatások után. Nehéz idők elmúltával megnyílt előtte ismét a színpad, melynek egyik leghivatottabb és legnépszerűbb művésze volt, ahonnan a nyilas betyárság éveken át leszorította. Megnyílt előtte a nemzet első színháza, a nagy és méltó szerepekre hívatott színészt tárt, ünneplésre kész szívvel várta vissza a felszabadult főváros közönsége. De Törzs épp csak hogy túlélt az ostromot és egyéb veszedelmeket. Amit az innenső partra át tudott menteni, már csak egy megviselt, halálosan beteg szervezet volt és amit a közönségnek nyújthatott, mindössze egy magánjelenet a Nemzeti Kamaraszínház színpadán. Rokkantságát leplező attitűdhen, karosszékbén ülve mondta el néhány tucat előadáson Csehov tragikomikus monológját «a dohányzás ártalmasságáról» és aki látta őt ebben az utolsó alakításában, a maszk alatt is fel kellett ismerje a halál jegyét. A nagy kaszás nem váratott magára soká. Budapest felszabadulásának évfordulóját Törzs Jenő már nem érthette meg.

Akik jól ismerték, tudták róla, hogy régóta nem volt egészséges. A bajt, amiben szenvedett s amit munkás éveiben hősiiesen viselt, még mint fiatal színész szerezte, hivatásának gyakorlása közben. Peer Gynt-öt játszotta akkor sorozatosan a Magyar Színházban. Egyszer meghűlt, a torka bedagadt, nem törődött vele, játszott tovább magas lázzal estéről estére. Egyik előadáson, nagy tirádája közben a tályog fölfakadt, a vérkeringésbe jutott genny a szívizomzatot támadta meg, Törzs súlyos beteg lett, de aztán talpraállt és ugyanaz a fáradhatatlan munkás lett ismét, aki azelőtt volt.

Rengeteget dolgozott, rengeteg különféle stílusú és fajsúlyú feladatban excellált. Pedig sohasem «utazott» szerepekre, általában nem volt mohó karrier- és sikervadász. De Törzsre az élvonalbeli bonvivánra, a finom és érdekes jellemábrázolóra mindenkor szükség volt és ő mindenkor rendelkezésre állt. Nélküle, akár csak Csontos és Somlay nélkül, az elmúlt három évtized magyar színművészete elképzelhetetlen. És őneki magának egyelőre nem igen látjuk méltó utódját a porondon.

Talán leginkább a szeretetreméltó komolysága, komoly szeretetreméltósága fog hiányozni sokáig. Tényleg, olyan színész volt, akit sze-

retni lehetett anélkül, hogy rajongani kellett volna érte. Egyénisége nem annyira hódított, mint inkább vonzott, nem kápráztatott, de mindig érdekelt. Művészetében a megbízhatóság szerencsésen találkozott az ösztönösséggel. Voltak modorosságok a hang- és taglejtésében, voltak sztereotíp mozzanatai, mégis ő volt egyik legkülönb «átváltozó» színészünk. Ha kellett, minden ruharáncra, minden idegrezdülése a «maszkot», jobban mondva a színpadon ábrázolt jellemet szolgálta. Ifjúkorának nagy diadala a Sasfiók volt. Itt már megmutatta, mennyire el tud mélyedni egy nagy szerep részleteiben és egészében, mily magasra tud lendülni egy érzékeny lelkiélet költői páthosában. A gazdag színészi pálya másik csúspontja az ellenkező póluson, talán Szvidrigajlov volt, a Bűn és bűnhődés színpadi változatában. A démonian kedélyes vizsgálóbíró, Törzsnek ez a remek figurája, mintha a Dosztojevszkij-regény lapjai közül lépett volna ki.

Izíg-véríg színész volt, de csak este, a színpadon. Nem tartozott a «nappali színészek» ellenszenves válfajához. A magánéletben póztalan, egyszerű, kissé tartózkodó modorú, feltűnést nem kedvelő úriember volt. Derék ember, talpig férfi, akinek nemcsak nagyszerű

Az utolsó szerep. Csehov: A dohányzás ártalmasságáról

(Foto MAFIRT)

alakításaira, de egy-egy futó kézszorítására, egy kedves szavára, egy ironikus vállrándítására is meleg érzéssel emlékszünk vissza.

Sós Endre: Az emberi jogok

Sós Endre új könyve: *Az emberi jogok* olyan témát fargyal, amelyet addig sem a történészek, sem a társadalombölcészek, sem a publicisták nem dolgoztak fel ilyen sokoldalúan és sokszempontúan. A jövőben bizonyára más lesz a helyzet, mert az új magyar köztársaság alkotmányába iktatta az emberi jogok alapelveit, amelyekkel most már hivatalosan is foglalkozni fognak.

Az emberi jogok közelről érintik az írókat és a művészeket, mert a jogok közé tartozik a sajtó, a könyv, a színházi és művészeti gondolatközlés szabadsága is.

Sós Endre végigvezeti az olvasót az emberi jogok fejlődésének az útján a virginiai alkotmánytól és az amerikai Függetlenségi Nyilatkozattól kezdve, a francia emberi jogok deklarációján keresztül, a Szovjetunió sztálini alkotmányáig, az Atlantai Chartáig és az Egyesült Nemzetek alapokmányáig. Így tehát megtaláljuk a könyvben a polgári és a szocialista emberi jogokat egyaránt.

Ez az érdekes és értékes könyv nagyban hozzájárulhat az utolsó évtizedekben félrevezetett közszellemünk megtisztulásához.

AZ OROSZ SZÍNJÁTSZÁS NAGY HALOTTJA

Ivan Moszkvin, a Szovjetunió Sztálin-díjas színművésze

Csütörtökön
és vasárnap
1 ÓRAKOR

ÜGETŐ

ARANY
ÉKSZER
Herzog József
RÁKÓCZI-ÚT 4.
TEL. 427-356.
Aranymérlegek kaphatók

Dékaffi János:

**FRANCIA PEZSGÓ
vagy Kraherli?**

A színház a Jókai-téren van, alig pár száz méterre az Andrássy-úttól, mégis valami enyhe, de határozott kültekkel jelleget, a sötét Mozsár-utca torkolatánál, valahol a színház és az orfeum határán.

E határjellegét élesen kidomborítja az előcsarnokban szemünkbe tűnő tábla: *iff. Latabár Árpád betegsége miatt szerepét Alfonso játssza.* Az Operaházban azt hinnénk, olasz vendég-tenoristáról van szó. Más színházban értetlenül állnánk a tábla előtt: ki ez az idegen nevű, ismeretlen színész? Itt minden csodálkozás nélkül tudomásul vesszük: egy színész megbetegedett (jobbúlást kívánunk!) és szerepét egy artista vette át. Máshol ez lehetetlen lenne, még ha mégoly tehetséges és mulatságos artistáról van is szó. Itt fel se tűnik. Mondom, a színház és az orfeum határán vagyunk...

Vigyázat! Ahol határ van, ott csempészek folyik! Vajjon mit kínálnak itt 'francia pezsgó' néven?

Gyanakvón lépünk be a zsúfolt előcsarnokba. A pénztár előtt sorbaállnak. A kifüggesztett plakátok diadalmasan hirdetik, hogy a darab 'tomboló sikerrel' halad a századik előadás felé. Ez is gyanús! Még sehol se láttam valódi francia pezsgőért sorbaállni. Kraherli lesz ez!...

Kevés darabot szidott a sajtó olyan egyhangú lelkesedéssel, mint ezt. Mégis siker van! Razziánk célja — a színház színvonalára és más gyanús körülményekre való tekintettel nevezzük színházi inspekciónkat ezúttal razziának — helyszíni vizsgálattal megállapítani a siker okát, fokát, mértékét és értékét.

Megjelenésünk — amint ez ilyenkor szükséges — gyors és meglepetésszerű. Én a nézőtérre ülök be, Gáspár Antal, kítűnő rajzolóművésznünk pedig ugyanebben a pillanatban az öltözőket

Lénárd, mint Signor Combi

Kiss Manyi, mint kigyózó démon.
A nők iskolájának legjobb tanulója

Buttykay Emmy,
a valódi francia

Herendy Mancsi, mint Signorina Combiné

szállja meg. Barátságos arcot kérünk! Senki ne hagyja el a helyiséget!...

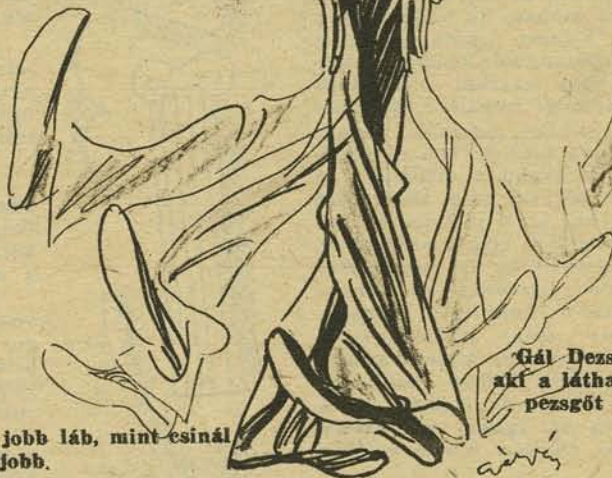
Mielőtt a függöny felgördül, eszembe jut Darvas Szilárd e darabáról írt és lapunkban megjelent kritikájának egy mondata. Ha jól emlékszem, valami ilyesmit írt: a darab olyan pocskék, hogy nem csodálnám, ha százszor menne!... Ezzel nemcsak a darabról nyilvánított lesújtó véleményt, hanem a közönség ízléséről is. Neki volt igaza?...

A közönség ízléséről nehéz általánosságban beszélni. Egy nagyváros színházba járó közönsége különböző rétegekből áll. Ízlés szempontjából éppen úgy, mint minden más szempontból. És a nagyvárosokban minden réteg törvényszerűen megteremt, kialakítja a maga ízlésének megfelelő színházat. Tehát különböző színvonalú színházak vannak. Géperők ezek a fejlődő ízlésű közönség részére. A rossz ízlésű és igénytelen közönség megkeresi a maga színvonalán álló színházat. És ha ez a színház megcsillantja közönsége előtt a színház varázsát, ha a maga eszközeivel megmozdítja a fantáziáját, ha vonzóvá teszi az illúziók világát, olcsó szórakoztatás közben igényt ébreszt közönségében valami szebbre, ha valóban lépcső a felsőbb osztályú színház felé, akkor teljesítette a kötelességét. Szóval itt csak arról van szó jelen esetben, hogy...

A függöny felgördül.

Alfonzo, mint férj, a párviadalban

Gál Dezső lokálfőúr,
aki a láthatatlan francia
pezsgőt szervirozza

Szapáry Gabi,
a »kis« Combi-
lány
(Gáspár Antal rajzai)

Szőnyi Lenke, a nők (magas-
iskolájának professzora)

Latyi: Ne tudja a jobb láb, mint csinál
a jobb.

Hálószoba. Az ágyban egy férfi és egy nő. Szóval ez lenne a darabban a »francia«. Az első pillanathban megállapítható azonban, hogy a hönizugipar gyöngé hamisítványával állunk szemben. Ez nem francia pikantéria, hanem jó vaskos, egyértelmű malacság. Amiben a darab »kiállítás« is hibás. A francia bohózat ágya finom csipkés, kis valami, nem is ágy, inkább díszlet, ez azonban csúnya, piszkos ágy egy csúnya, piszkos szobában, ez nem a francia bohózat felelőtlen, vidám hangulata, hanem egy undok német erkölcsdráma naturalizmusa. Ez pénzkérdés. Hát bocsánat, aki pénzt akar keresni evvel a kétesértékű műfajjal, annak ne fájjon költeni is rá! Minden műfajt tehetséggel és szívvel kell csinálni. És ízléssel, kérem, ízléssel!...

A darabról nem érdemes beszélni. Rossz, nivótlan kabaréjelenetek sorozata, laza összefüggésben, bárgyú félreértések akörül, hogy két nászutaspár összegubancolódtott egy részeg nászéjszakán és végül — ez talán az egészben a legfájdalmasabb! — a szerző elégtétele a jóízű és erkölcs nevében: nem történt semmi csak a főszereplőknek egy álomporral kevert francia pezsgő — találmány! — mértéktelen fogyasztása következtében csintalan álmai voltak. Ime, ilyen szörnyű ötleteket szülhet egy szerzőben a rossz lelkiismeret!

A siker: Latabár! Minden mozdulata har-

sogó derültég. Kissé szomorúan állapítjuk ezt meg. Kiténő színész lehetne. Jó darabot kellene egyszer játszania, jó szerepet, nem a saját — kissé mindig egyforma — ötleteit. Ebben a határ-színházban határszerepkört tölt be: a színészet, az artista produkció és cirkuszi bohóckodás határán. Szeretném felfedezni: legyen színész! Próbálja meg! Biztosra veszem, hogy nagy kómikus lesz belőle. Klasszikus szerepekben is el tudom képzelni. És szükség van rá a valódi színházakban is. Nagyon rábeszélem: legyen színész!

A siker második tényezője: Kiss Manyi! Különösen a boci-számának van frenetikus hatása. (Kiténően adja elő: csupa tehetség, ötlet és vidám bohócszötn!)

Buttykay Emminek egy valódi francia darabban nagyobb sikere lenne!

És szükségesnek tartom fejtegetni, hogy a legnagyobb taptot Herendi Mancsi fütyty-száma aratta. Nincs ebben se semmi különös. Nagyon jól tud fütyülni!

Szóval tisztázzuk: a »Francia pezsgő« valóban hamisított csempészárú, átcúsúzott a határon. De nem kell nagyon haragudni rá, nincsenek benne kártékony anyagok, ártalmatlan kis lötyty ez. És nem azért van sikere, mert rossz. Latabár humorának van sikere, Kiss Manyi tehetségének, Herendi fütytyének... és ez mind nagyon jó!

Maga a színház azonban a saját színvonalán sem teljesíti a kötelességét. Nincs hozzá ízlése, szíve, tehetsége, Nem lépcső ez a színház. Nem nevel a közönséget arra, hogy idővel felsőbb osztályba léphessen. De sikere van és azt hiszi, hogy ezáltal igaza is van. Nincs igaza!

Az is tanulság, hogy a közönség nevetni szeretne. És amíg a jó színházak nem hajlandók — valami új, érthetetlen babonától megfélemlítve — nívósan és ízlésesen nevetetni őket, addig idejárnak nevetni. Tehát a közönséget se büntsük, mert neki is igaza van.

A razzianak vége. Előállítás nem történt. (A szerzőt nem találtuk.)

Gáspár hóna alá veszi mappáját és elindulunk az Andrássy-út felé. Felnézünk a Jókai-szoborra, mely szomorúan fordít hátát a színháznak. De lehet, hogy ez csak a véletlen műve.

egy színészbarátomhoz a SZTÁROK-ról

Kedves Barátom!

Azt írtam Neked multkor levelemben, hogy színjatszásunk nagy betegsége a sztárizmus. Hogy színművészetünknek ezt az egyre terjedő furesa és káros tünetét minden részletére szétbonthassuk, alaposan megvizsgálhassuk és megpróbáljunk hathatósan küzdeni ellene, először akaratlan okozóját, a sztárt kell mikroszkóp alá tennünk.

Igen, Barátom, nézzük meg végre pontosan, mi a tulajdonképpen a sztár?

Tudom, Te nem szívesen tartasz velem a vizsgálatban. Te is — mint olyan sokan a színészek között — gúnyosra húzott szájszállal, vagy a harag szikrájával a szemedben mondd ki ezt a szót: A Sztár!... Gúnyolódssz fölötte, vagy haragszol rá és szinte magadnak se vallod be: tulajdonképpen irigyled. Rettentően irigyled a nagy, néha elképesztően nagy gázsiját, a várost, vagy — fi mnél — az országot megmozdító népszerűségét. Nem vallod be, hogy irigyled, hanem inkább gyorsan továbblapozol a színházi lapban, ha rádmosolyog az egész oldalt betöltő képe. Kéjesen lapátnyira tárod a füled, ha a társalgóban körbedong róla a pletyka, hogy összeveszett az igazgatóval, hogy szakított a szeretőjével, hogy megint részegen botrányt csinált... Gyorsan megspékelod a pletykáskát néhány paprikás, borsos, szóval csípős ötlettel és rohanva adod tovább a »privátoknak«. Ártani akarsz neki, lerontani a nimbuszját és nem veszed észre, hogy pár dekával még kövérebbre hizlalod népszerűségét. Mert hol az a pletyka, hol az a botrány, amely a sztárnak árt?! O még misztikusabb, még babilonibb sugárzásban fénylik és Te még jobban emészted magad. »Mégis csak disznóság — mondod sápadtan, vagy dühtől vörösén —, hogy ez a tehetségtelen niemand... Mégis csak disznóság — dörgöl —, hogy ez, akinél én százszor külön színész vagyok, ennyivel többet keressen!« Dühöd őszinte és joggal, mert amit mondasz, abban van igazság is. Is, mondom, mert nem egészében az. Igazad van abban, hogy van olyan sztár, akinek művészi értéke valóban csekély. De nem mind ilyen!

Es nincs igazad abban, hogy amikor anyagi okok miatt haragszol rá, művészi szempöngből mondasz róla ítéletet. Ha a színház művészi vonalán vonsz párhuzamot közte és közted, tévedsz: a sztár nem művészi fogalom!

Mi hát akkor a sztárt?

A sztár az a szórakoztató üzemi jelenség, amely kivételes adottságánál, vagy adottságainál fogva olyan tömegvonzó erő, hogy az üzemnek, melyben produkálja magát, nyereségteljes üzelmélettel biztosít.

A sztár tehát gazdasági fogalom.

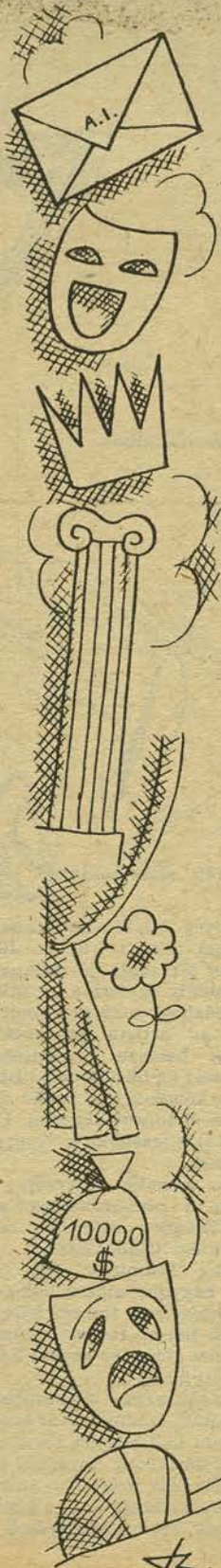
Hagyjuk mi most a cirkusz, a varieté, a film sztárjait. A színház bajairól szöltünk, maradjunk a színház sztárjainál. Bár, ha erről a fogalomról beszélünk, nehéz elhagyni a film területét. A sztárt, a furesa lényt, aki a valódi reflektorok fényzuhatagán túl a rajongás és rosszindulat, a csodálat és irigység spirituális fényezőző özőnében fürdik, a film tenyészette teljessé.

De van-e olyan terület, ahol ezt a rangot a maga számára megörizhette a művész?

Nincs. Sztárnak lenni nem a művészek privilégiuma, de a sztár fogalmának nem is feltétlen velejárója a művészet. A sztár lehet művész, de nem okvetlenül szükséges, hogy az legyen.

Mi hát az a »conditio sine qua non«, ami nélkül nincs sztár?

Mi az a kivételes adottság, az a vonzóerő, amely egy plakátra kiírt névvel megmozdítja a várost, a jegypénztár előtt tolongásig felsorakoztatja az embereket, zsugori kezeket pénztárcájukba nyulni kényszerít,

rit, szegőnyt utolsó fillérjét kiadni, csakhogy egy embert láthassanak, aki úgy eszik, iszik, szeret, nevet, vagy sír, mint ők, egy embert, aki a hidegben ugyanúgy fázik, a melegben ugyanúgy legyezi magát, aki ugyanolyan, mint ők és mégis annyira más... Miért más? Mi ez a varázserő?

Az egyéniség.

Nem a nagy egyéniség. Színészen ez ritka. Ha akad, a művész hordja magában.

Az igazató egyéniség. Az az igazató egyéniség, mely kora ízlésének megfelel. A varázstűkör, melyben ki-ki önmagát — ha egymű a sztárral —, vagy partnerét (ideál, kedves, szerető) — ha ellenkező nemű — olyan-nak látja, amilyennek szeretné.

Ezért van az, hogy a sztár, még ha nagy színész is egyúttal, rendszerint nem alakító színész. Úgy értem ezt hogy nem a megírt figurához idomul, hanem a figurát idomítja magához. Ezt a közönség el is várja tőle, sőt szinte kényszeríti erre a módszerre. A közönség nem a figurát akarja látni, hanem a sztárt.

Ezért van az, hogy a sztár inkább a sekélyesebb szerzők darabjait kedveli, mint a mélyebb író. A könnyebb fajsúlyú szerzővel könnyebb megbirkózni, könnyűebb az erősebb színészi egyéniséggel a gyengébb írói egyéniséget kétvállra fektetni.

Ezért bukik meg annyi sztár klasszikus szerepben.

A sztár ragyog. Táb.ás házakat vonz. Dől hozzá a pénz. De ugyanakkor tele van félelemmel. Pontosan tudja, hogy egyéniségével hat, tehát egyetlen szerep-körrel. Fél és legtöbbször okkal, hogy ha elkövetkezik a szerepkörváltás ideje, a sztárvarázs végetér.

A művész nem ismeri ezt a félelmet. Ha nagy művész, sikere közeljár a sztárhoz, de ha kevésbé hangos is a siker, ha kisebb feladatok megoldására rendelte is művészi végzete, neki nem szab határt a kor változó és szeszélyes ízlése, őt nem rémíti a múlt idő. Addig mehet az úton, ameddig teste és szelleme bírja.

Kedves Barátom! Ne irigykedj hát a sztárra és ne haragudj rá. Nem tehet róla, hogy az lett. A kor ízlése kényszerítette rá ezt a kétes értékű szerepet. Megfigyelhetted: minden sztár hirtelen lesz azzá. Még akkor is, ha évekig vidéken kínlódott előbb. Egy pillanában rámutat mohó ujjával a kor: »Most te leszel a sztár!« És az lesz, ha akarja, ha nem.

No de azért sajnálnod sem kell ám! Nincs éppen rossz dolga! A külön törvények mellett van egy csomó külön joga is. Egy s más ki is jár neki. Igaz? Hiszen sokszor csakugyan ő menti meg, vagy ő tartja el a színházat. Mi tagadás, bizony még Téged is!

Harcolni ellene esztelenség. A sztár fogalma örök. Csak máskép hívták. Igaz, hogy némely korban azonos volt a nagy színésszel. Mindenesetre jellemző a korra! Rachel is az volt, Kean is az volt, sőt a régi Rómában Genesius is. Nero is az szeretett volna lenni.

De nem sikerült neki.

Másnak sem sikerül, ha a kor nem választja azzá. Bármilyen jó színész is különben. Csinálhat, amit akar, nem fog sikerülni.

Aki pedig erőlteti ezt, aki a sztár szeszélyeit utánozza, jogait magának követeli, azt megfertözte a »sztárizmus«. Nem szép állapot és sajnos, ma mégis egyre többen kerülnek belé. Ez a mind jobban terjedő sztárizmus a legnagyobb akadálya annak, hogy színházaink a komoly haladás útjára léphessenek. Ez fékez le minden olyan törekvést, mely azt célozza, hogy a magyar színészet kollektív szellemben, együttesekbe tömörülve, alázatos színészi munkával a Művet szölgálja.

De erről majd legközelebb.

Addig is baráti szeretettel üdvözöl

Apáthi Imre

Egy jólinformált ember levele vidéki barátjához

Drága Ieukám!

Örülök, hogy tetszett neked legutóbbi levelem és ígérem, hogy ezután szorgalmasabb leszek, de értsd meg, hogy egy oldal csak egy oldal, hát nem lehet mindenről beszámolni ezen a kis helyen, hiába mondd, hogy én mindent tudok.

Ieukám, légy erős, voltam a Művész Színházban és megnéztem a POGGYÁSZ NÉLKÜL című darabot, amit állítólag egy francia úr írt, bizonyos Jean Anouilh nevű egyén. Hát, kérlek szépen, essünk túl rajta, arról szól a darab, hogy Várkonyi Zoltán elveszti az emlékezőtehetségét, vizszakapja, aztán eldobja.

Mert, kérlek szépen, ez a Gaston, akit Várkonyi játszik, alapjában véve, szíve legmélyén, egy ronda fráter volt, ami annak a Gastonnak, aki most kénytelen visszaemlékezni erre, egyáltalában nem tetszik és letagadja az egészet. Hát, Istenem. Tudom, drága Ieukám, hogy te sem szereted az ilyen darabokat, amiknek az a sex appealjük, hogy, mondjuk, a víz alatt játszódnak, a Duna fenekén, ahol is két lila hal beszélget. Tudom, drágám, hogy te azt sem szereted, ha egy darab valakiről szól, akinek egy félméteres daganat van a nyakán. Nomost.

Felmerül a kérdés, hogyan viselkedik, hogyan lesz szerelmes, hogyan szerez vagyonot egy ilyen daganatos ember, de ha felmerül, merüljön vissza a Duna fenekére, mert kit érdekel!

De hiszen már levették a műsorról, hát mit beszéljek róla, Ieukám!

Szégyen ide, szégyen oda Ieukám, megnéztem a Totót az Új Színházban, de nem hittem el. Van benne egy nő, ez a Toto, akinek minden oka megvan arra, hogy soha színházban fel ne lépjen, de fellép. Ilyen ez a Toto. Tartalma nincs, mert hiszen a gyámleány hozzá megy a papájához, holott szeretik egymást.

Elegáns, szép és tehetséges Kamilly Judith és Verő Ágnes káprázatos ruháival, temperamentumával és kedves, meggyőző játékaival keltett feltűnést. Mindent löknöretett azonban Toto. Rejtély, hogy került színpadra.

Láttam a Vaszary darabot is a Művész Színházban. Nem Vaszary Gábor játssza

Jöjjön — veszek:

aranyat, ezüstöt, briliánst, 6 és 12 személyes ezüst evőeszközt, régiségét.

Petőfi Sándor-utca 2 (átjáróban), Anker-köz 3 és Krisztina-körút 119

Gerstl-Majorosi Alfréd

a főszerepét, hiába dícsértem még a múltkor, hanem a Sennyei. A Vaszary jobb lett volna. És talán még jobb lett volna, ha a Sennyei írta volna a darabot, ami arról szól, hogy ha egy lány meztelen, takarogatja magát. Különös darab.

Szemere Éva édes és szép. Eljén!

De optimista természet lévén, darab után moziba mentem és megnéztem a HÉT SZERELMES KISLÁNY című filmet, ami valódi Paszternák-produkció és SZÓKE SZAKÁLL IS játszik benne, személyesen, a mérhetetlen hasáival.

Ez a valódi amerikai film arról szól, Ieukám, hogy hét lány szereti egymást és bár nincs semmi akadály, mégis egymáséi lesznek. Hét lány és hét fiatalember. És Szóke Szakáll a papa. Hát szegény Joe Paszternák ebben a filmben nagyon melléfogott a rengeteg lánnal és a Szóke Szakállal, aki egyike a legnagyobb rejtélyeknek a földön. Jó lenne, ha valahogy megtudná a Paszternák is, hogy milyen ez a film, mert ő szegény jót akart. Láttam, hogy a Boyernek milyen sikere van, holott csak egy ember és csak egy nőt vesz el teljesen az egyik filmjében, hát akkor — gondolta — bétszer olyan siker fakad majd abból, ha hét lány vesz el hét férfit, hetvenszer olyan nagy a siker, ha hetven lány vesz el nyolcvan férfit és a legnagyobb siker, ha mindenki elvesz mindenkiket, ha nem marad lány a földön és akkor be is lehet szüntetni egyszersmindenkorra a hollywoodi filmgyártást.

Holott:

Itt van az élő csófolat, a JOE SMITH AMERIKAI, ami remek, izgalmas, érdekes film, neked való, Ieukám, nézd meg okvetlen, ne törődj mindig a villamossal, valamit áldozni is

kell az élvezetért, mert ez a Joe Smith remek, holott nem vesz el senki semmit, csak az amerikai bombavető-célzó készüléket akarják elvenni a németek, de nem sikerül nekik.

Legyünk őszinték: propagandafilm ez a javából, de remek és nem olyan, mint annak idején, a kőkorszakban, egy évvel ezelőtt voltak a német propagandafilmeik, amik arról szóltak, hogy milyen aljas, utolsó, gonosz, gázkamrába és krematóriumba való gazember az, aki nem németnek született. Ez a Joe Smith csak arról szól, hogy a rendes emberek vannak többségben a világon. Ennyi az egész. Joe Smith van millió, de a jó film kevés.

Kifogásolod, angyalom, hogy könyvet nem olvasok soha, csak darabokat nézek, meg mozi, holott téged a könyvek is érdekelnének.

Hát bizonyos fokig pótoltam mulasztásomat és olvasgattam is, de nem sok köszönet volt benne. Felbuzdulva a Priestley-darab sikerén (Veszélyes forduló), jobb meggyőződésem ellenére elolvastam ennek az angol írónak FARAWAY című négykilós regényét.

A VESZÉLYES FORDULÓ sikerét sem értettem, mert életemben még olyan jókat nem unatkoztam, mint ennél a darabnál, ami arról szól, hogy a londoni magasabb körökben kétféle ember van: aljas gazember és még aljasabb. A színészek közül, akik mind hibátlanok voltak, nekem csak Bánky Zsuzsa tetszett és talán még Báthly Lajos, akikben megvan az a plusz, amiért színésznek lenni érdemes.

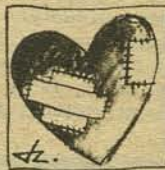
No, de nem is erről akartam beszélni, hanem a FARAWAY-ról, aminek az első hétezer oldala halálunalom és az egész könyv olyan rossz, hogy nem lehet letenni. Nem lehet letenni, mert NEM HISZI EL AZ EMBER, hogy ilyen unalmas volt szíve írni egy felnőtt embernek és egy ugyan-csak felnőtt kiadónak volt lelke kiadni. A regény tartalma az, hogy egy negyvenéves angol férfi elmegy egy távoli szigetre rádiumlesre, de nem sikerül a dolog. Egy pech története hatszáz ezer oldalon át.

De szerencsére nem adtam fel a harcot ilyen könnyen, hanem elolvastam. Millok Sándor A KINOK ÚTJA című élményregényét is, ami nemcsak neki volt élmény, hanem nekem, az olvasónak is. Remekül tud írni a Millok és minden sora érdekes, izgalmas, tehetséges

Most többet nem írok, remélem, jövő héten újra találkozunk, addig is

végtelenül csókolja kezeit:
Pali

U. i. Láttam, édes Ieukám, a Bullát is és a Bíró Lajost is a »Felszállott a páva«-ban a Vigben, illetve a Belvárosiban.

A Bulla-darab arról szól, hogy a Bulla nem a Somlót szereti, hanem egy másik nőt, aki imádja, de az nem látszik. Persze, a két nő egymáséi lesznek, mire Somló pukkad. Kedves darab, vagy nagy sikere lesz, vagy nem lesz sikere. Somló remek, a másik két nőt ki lehetett volna hagyni.

En nagyon szerettem volna, ha a másik nő is játszott volna, aki, bár nem lép színpadra, de sok jó pletykát hallani róla.

A Bíró-darab remek volt, meglátszik rajta, hogy sokáig élt Amerikában. Arról szól ez a darab, hogy igazan van a következőknek: a szocialistáknak, a kommunistáknak, a fehér terroristáknak, az amerikaiaknak és mindenkinek. Tolnay Klári a harmadik felvonásban, ahol szerepe is van, bübajos és Dózsa remek. Ladányi meggyőző. Mindenről meggyőző. Nagyon jó volt és lesz Kőműves és Justh. Apáthy kemény, gonosz kis szolgabíró volt.

Öröm volt utálni.

Tisztelettel csókolak:
Pali

A Fényszóró gilius

Az »Új Operabarátok Egyesületének« sajtófogadása

Fényes külsőségek között tartotta az »Új Operabarátok Egyesülete« sajtófogadását, amelyen *Dálnoki Miklós Béla* elnök ismertette az egyesület célkitűzéseit. Utána *Pogány Miklós* és *Sipos Sándor* tartottak beszámolót. Ezu'tán szép koncert keretében *Basilides Mária*, *Orosz Júlia*, *Békefy Mihály*, *Petri Endre* (zongora), *Garai György* és *Staszler János* (hegedű, cselló) gyönyörködtették a nagyszámú meghívott közönséget. A koncertet szíves vendéglátás követte.

Jelen voltak *Zsedényi Béla*, *Oltványi Imre*, *Valentiny Ágoston*, *Simon Államtitkár*, *Pátzay Pál*, *Komáromy Pál*, dr. *Jakobovits Béla*, *Say Géza*, dr. *Kerekesházy József* népfőügyész, a sajtó reprezentánsai és még mások az Új Operabarátok támogatói közül. Az Új Operabarátok Egyesületének lelkes szervezője és megteremtője, dr. *Jakobovits Béla*, ha ugyan kifelé nem kívánt szerepelni, de kezenyoma mindenhol látható volt. A háziasszonyi teendőket *Szóka Erzsébet* látta el.

Az Új Operabarátok Egyesületének első előadása keretében fényes külsőségek között mutatták be *A kékszakállú herceg várát* (*Bartók—Balázs Béla*), *A csodálatos mandarint* (*Bar'ók—Lengyel Menyhért*), és a *Székely fonót* (*Kodály*) igen nagy sikerrel. A szép előadáson ott láttuk közéleti és társadalmi életünk színe-javá', é'én a köztársaság elnökével, *T'idy Zoltánnal*.

Az ünnepi bevezetőt *Dálnoki Miklós Béla* mondta.

Pátzay Pál, Komáromy Pál, Oltványi Imre és Szóka Erzsébet

(Foto Mafirt—Csorna)

Molnár Erik
nénjöléti miniszter
beszél a Gyermekehét
záróünnepén

(Foto MAFIRT)

Ambrus Irén Lon-
don legnagyobb dal-
színházában már egy
éve játssza nagy si-
kerrel a »Denevér«
Adél szerepét.

(Foto: Tunbridge, Sedgwick)

Munkatársunk,
Gamásiné Halmy Sári
művészportrék sor-
ozatában Makay Mar-
gittal beszélgetett a
rádióban.

Szintén nem klubbtag de...

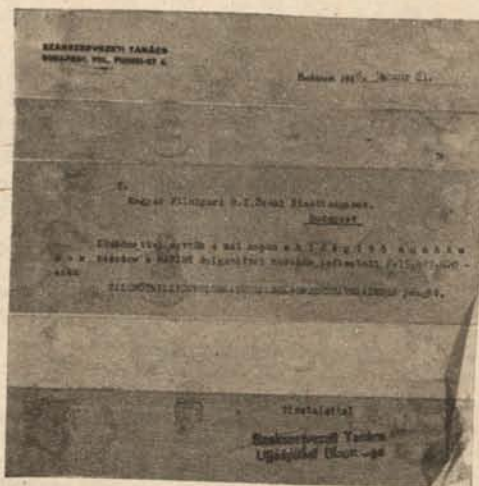
szintén állandó olvasója vagyok a Fényszórónak — írja László Márta kisasszony. Róna Tibor mérnök úr Karádyt kritizáló levelére válaszolva és hivatkozva multkori közleményünk ama szavaira, melyek szerint mi szívesen aduok hangot a közönség véleményének. László Márta egyébként nem helyesli ezt az álláspontunkat. Színeszokról véleményt mondani a nyilvánosság előtt — szerinte — a kritikusok dolga. Ő csak Róna mérnök levelére válaszol, amire fenti elv alapján neki is joga van. Helyes!

A levél tartalma röviden: neki tetszik Karády. És a Sybillen különösen. Hivatkozik véleményével a Fényszóró kritikusa-ra, akinek szintén tetszett. Egyébként azt írja: »Karády körül nincs középút. Vagy nagyon szeretik, vagy ki nem állhatják!«

Helyes!

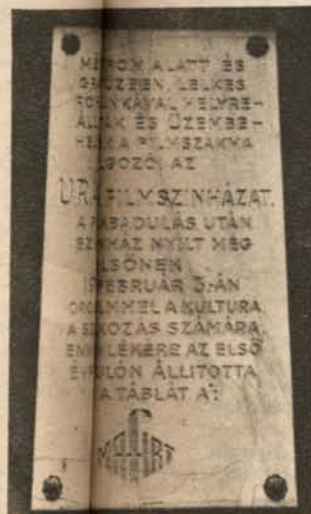
Ezekután, leszegezve azt, hogy mi mégis csak igyekezni fogunk a középúton maradni, arra kérjük a két szélsőséges tábor tagjait, hogy — a papírhányra való tekintettel — leveleiket a jövőben közvetlenül egymáshoz címezzék.

A Mafirt dolgozó a Kossuth-híd dolgozóíért

Dr. Czinkovsz Jenő miniszteri tanácsos,
dr. Pálly György főispán, Lehotay Árpád,
Brankov kapitány, a budapesti jugoszláv
delegáció titkosa Rex József, a budapesti
Magyar-Jugoszláv Társaság főtitkára és
Dienes Leó pártmester a »Boszorkánytánc«
szegedi mutatójának színpadán.

(Foto Liebmann)

A Mafilmémléktáblája az
Uránifilmstúdió falán.

(Foto MAFIRT—Csorna)

RAJCSKÁRÓLY:

FILMFELT AZ ÉLETEMHEZ
Néha, mintha filmet pergetem,
kergetem a gyarló életem.
Pár felvétel Kapkodó kép. A gép
zörög. Örszóján a szalag
szalad. Szemem megáll, szakad,
elég — a számodra még elég
egyéb...

Hagyják a fürjeket repülni

Ha igaz, hogy a színház minden kö-
tőkörképe... mint sok minden: ma ez
sem igaz. Ez a tükör ma igazi színházi
kellék, mely beszappanozva mered a sem-
mibe. Ifjú demokráciánk hiába nyujto-
gatja a nyakát: ebben a tükörben ugyan
meg nem látja magát. Előre figyelmezte-
tem az utókort, ha az induló magyar de-
mokrácia hiteles illusztrációja iránt ki-
vancsiszkodik — ne bizza magát a mai
pesti színházra. Mi mondanivalója van a
mai pesti színháznak a demokrácia ré-
szére? Úgyszólván semmi. Még nagyobb
baj — sajnos — hogy demokráciánk sem
igen tud mondanivalójával közel férközni
a színházhoz. Az a néhány orosz színmű-
és a Szovjetunióból hazatért néhány ma-
gyar író darabja, mely idehaza színre
került, nem a magyar demokráciát jelzi.
Nyeresége a magyar irodalomnak, demo-
kráciánk szempontjából azonban legföljebb
csak követésre sürgető sűrűpadi példaadás.
Kár, hogy a követés hajlamát egyelőre
sem a színházak, sem az írók részéről
nem tapasztaljuk.

Érthető, ha a színházak az írókat okol-
ják, az írók viszont a színházban látják
minden baj kútforrását. Tény az, hogy
színházaink jóformán talpalatnyi helyet
sem adnak a magyar írók eredeti művei-
nek, viszont tény az is, hogy éppen ere-
deti alkotásaikkal a magyar írók sem túl-
zottan tülekednek a színházi tájakon. Az
írók nem tudnak gombnyomásra írni. Ez
igaz. Viszont a színházakat is meg kell
érténünk, ha ők sem tudják gombnyomásra
átállítani magukat. Vita közben persze a
demokrácia... mi egyebet tehet? Vár. A
közönség is vár. Az irodalom is vár. Min-
denki vár. Ebben a tunya várakozásban
talán mégis csak a kritikus kötelessége,
hogy ne várja ölbetett kézzel, amíg a
meddő vitának vége szakad. A kritikus
ne várjon és ne latolgasson tovább. Ha a
színház azt állítja, hogy nincs magyar da-
rab, a kritikus mondja meg szembe, hogy
igenis van. A tulajdon két szemével ol-
vasott nem is egy olyan új magyar da-
rabot, amelyet minden színház szégyenkezés-
 nélkül előadhat. Ha az író vállalja, hogy
nincs színház, mely eredeti magyar darab
bemutatására vállalkoznék, kereken meg
kell mondani, hogy ilyen általánosságban
ez nem felel meg a tényállásnak.

Színházaink valóban nehezen szánják rá
magukat új magyar darab színrehoza-
talára. Miután saját maguk sem találják
helyüket az új demokráciában, még ke-
vésbé tudják: a demokrácia melyik zu-
gában szorítsanak helyet a magyar írók
darabjainak. Sokkal kisebb felelősség a
külső demokráciák által fémjelzett darab
előadása, akkor is, ha gyengébb, mint az
esetleg erősebb, értékesebb magyar darab
bemutatása, melyet a színházigazgatóknak
a saját ítélőképességük terhére kell a
belső demokrácia részére felfedezniük. Ez
az oka, legalább is legtöbb oka, hogy a
pesti színház kész remekműveket kíván

FEDÁK SÁRI DICSEKSZIK A MARKÓBAN

Színdarabot írt, szeretné meg-
nézni a Sybillt és el akarja éne-
kelni „az összes slágereket“

Negyvenhét évvel ezelőtt egy tehetsé-
ges, fiatal színész nő tűnt fel az Asszony-
háború című darabban. Fedák Sárinak
hívták. Negyvenhét éven keresztül min-
dig olyan darabban játszott, amelyben
valaki szerelmes belé. Amíg fiatal volt,
kinálták neki az ilyen szerepeket. Később
írta a darabokat. Amikor már szük-
ség volt a darabokban fiatal szerelmes-
párra is, Fedák feltétlenül szere-
peltetett benne egy meglelt korú férfit
is, aki néki vallott szerelmet.

Amikor Fedák látta, hogy szerelmes
szerepeivel már nem tud illúziót kelteni,
más szerelmes szerepet vállalt. Szerel-
mes lett egy eszmébe. A fasisz-
mus eszméjébe. És rajongott azokért,
akik ezt az embertelen, gyilkos eszmét
zászlajukra tűzték. Hitlerért és csatló-
saiért. Könyvet írt Hitlerrel és a náci
Donausender szereplője lett.

Ebben a szerepben megbukott, pedig
jól játszotta a fasisztát. Nem is ő bu-
kott meg, hanem a »darab«. A szerzők,
Mussolini és Hitler meghaltak, a darab-
ot levették műsorról és Fedákot elfog-
ták. Most a Markó-utcai fogház egyik
cellájában várja, hogy népbíróság elé
állítsák. Nem először kerül bíróság elé.
Amerikában már egyszer bajba került,
amikor Aknay Vilmmával Vajda Ernőt
akarta megszarolni. Most súlyosabb a
bűne. De csupa optimizmus, amikor be-
szélni kezd a Markó-utcai fogház irodá-
jában.

— Nem voltam én nyilas! — kezdi.
Mivel is kezdhetné. — Huszonhat évig
rágták a májamat a kommünnel. Hol
voltam én nyilas, én azt nagyon szeret-
ném látni. Ha még huszonhat évig élnék,
akkor a nyilassággal rágnák a máj-
am. Várja meg mindenki, hogy ítél a törvény.
Most csak csináljuk a törvényt, annak
rendje és módja szerint. Én itt nagyon

az új magyar darabok örve alatt. A kri-
tikus dolga megmondani a színházaknak: ha
tovább is ilyen egyenlőtlen mértékkel vá-
logat, ezzel végzetesen útját állja a ma-
gyar színházi irodalom feltámadásának.
Viszont az íróknak is meg kell mondani: a
kritikus nem tud róla, hogy színháziro-
dalmi láthatárunkon hemzsegnének az új
magyar remekművek.

Olyan elháríthatatlan akadályok azon-
ban, mely a pesti színházat hosszú időre
elzárja a magyar íróktól — és viszont —
nincs. A színházaknak, s az íróknak egy-
aránt le kell szállniok a magas lóról,

(Sándor M. Károly rajza.)

jól érzem magam. Még nagy sikerem lesz
és még fogok szerepelni.

Farkasbundáját összehúzza magán,
megigazítja drappszíntű kötött jambósa-
p-káját és dühösen folytatja:

— Pizlicsári dolgok miatt ülök itt és
nyaralok, pedig nagyon jól tudják, hogy
nem voltam nyilas.

Zsazsa nagyon meghízott. Nem ráncos
az arca. Vonásai kisimultak, arca pihent.
Dicsekedni kezd:

— Ott kinn írtam angol nyelven egy
színdarabot az amerikaiaknak. Én pa-
rikaügynököt játszom benne, aki melles-
leg filmmel is foglalkozik. Eljön hozzám
egy délamerikai gazdag fiatalember, aki-
ből én filmsztárt csinálók. (Mint Mind-
szenthy Tiborból, akit Rudolf Valentinóvá
maszkírozott.) Bepaukolom a filmre.
Ennek kapcsán, az összes régi slágereket
duettben elénekeltük.

Várja a hatást. Kicsit megsértődik,
hogy nem gratulálnak.

— Jaj, a régi slágerekről jut eszembe,
hogy nagyon szeretném megnézni a Sy-
billt.

Senki se biztatja, hogy még talán
megnézheti, mert bármilyen nagy sikere
van is Honthynak és Karádynak, olyan
sokáig talán mégsem megy a darab,
hogy Fedák megnézhesse.

Palásti László

amelynek egy immár levitézett korszak
alatt a nyergében képzelték magukat. El-
érkezünk magyar demokráciánk évforduló-
jához. Itt az ideje, hogy színházaink
észbekapjanak: ne féljenek a demokráciá-
tól és ne féljenek az íróktól. Thomas Mann
írja valahol: »amit az író ír, az csak de-
mokratikus lehet. Az irodalom maga a
demokrácia.« Ha a pesti kritikusnak nem
hiszik, higgyék el a nagy német író-emig-
ránsnak. Ami pedig az új magyar szín-
padi remekműveket illeti... mit mond-
jak? A fürj sem sas, mégis repül. Hagy-
ják a fürjeket repülni!

a MAFIRT vezérgazgatója MOSZKVA-BAN

A felszabadító orosz hadsereg egyik legfontosabb teendőjének tartotta az ostrom szenvedéseitől meggyötört budapesti lakosság lelki és szellemi felszabadítását. Az ő segítségükkel és jóvoltukból a még füstölő romvárosban mult év február 2-án megnyílt az Uránia Filmszínház, orosz filmet mutatva be a szórakozásra is kitéhett közönségnek. Azóta is mindent elkövettek, hogy a hatalmas orosz nép hatalmas kultúráját megismertessék a magyar közönséggel. Ezen a téren *Piszkarjov* őrnagy, a moszkvai *Soyuzintorgkino* magyarországi képviselője igen eredményes munkát végzett. Az ő közbenjárására a moszkvai központ meghívta az orosz filmeket Magyarországon forgalombahozó Mafirt vezérgazgatóját, *Kovács Istvánt* moszkvai látogatásra.

Piszkarjov őrnagy *Kovács István* társágában Moszkvába repült, ahol nagyszabású előkészületeket tettek fogadtatásukra. *Kovács* az orosz fővárosban érintkezésbe lép valamennyi jelentős orosz filmtényezővel, végignézi az orosz filmgyártás minden produktumát a régiéktől kezdve a legújabbakig és kiválasztja azt az anyagot, amelyet Magyarországra fog hozni. Tárgyalásokat folytat a demokrácia szűrőjén átjutott régebbi, valamint a most készülő és a jövőben elkészítendő magyar hangosfilmek oroszországi forgalomba hozatalára vonatkozóan. Igyekeznek megszerezni azokat a technikai találmányokat és újításokat, amelyeket az orosz konstruktorok a filmszakmával kapcsolatban az elmúlt években forgalomba hoztak és amelyekkel a mi technikai felkészültségünket fokozni lehet. Megpróbálja a magyarországi siralmas nyersanyag-állapotokat orosz nyersanyag behozatalával rendezni.

Ez a moszkvai látogatás az orosz-magyar kultúrkapcsolatok újabb jelentős állomását jelent.

PAUL ELUARD:

*Szerelmes
lányok*

Felhúzott vállal és
Ravasz képpel járnak,
Arcuk buzdít és megzavar,
Kéblükben bizalom honol ott,
Ahol halmuk éjt vetkőztető
Hajnala kél.

Pillantásuk köveket mozdit,
Szájuk körül öntudatlan mosoly.
Sikolyok hófúvása,
A pörség tócsái
És imbolygó árnyak,
Népesítik be minden álmuk.

Hinni kell ajkuk esőkjában;
A szemük és szívük szavában,
Üléstük boldogító voltában.

Nem mutatom meg, csak az arcod,
Mindazt amit tudok s amit
sejtenem sem lehet
Szerelmemet és a tiédet, a tiédet,
Boldog Balázs fordítása

Az elő felvétel előtt áldomást iszik a stáb: Benda építész, Hans Moser, Ráthonyi főrendező, Eiben operatőr, Kolozsvári forgatókönyvíró, Váczai asszisztens

XIV. RENÉ: START!

Theo Lingennek, a XIV. René főszereplőjének a határon kigyulladt az autója. Visszament Bécsbe, repülőgépre ült, azt tévedésből nem engedték elindulni, míg aztán vonaton érkezett meg egyheti késés után. Vele teljes létszámban együtt vannak a XIV. René német színészei. Ezek: *Mimi Schorp*, *Maria Hoeslin*, *Herta Mayen*, *Hans Moser*, *Johannes Heesters* és az elveszett, de megkerült *Theo Lingene*. Hozzájuk tartozik dr. *Rudolf Weys*, az ismert bécsi szövegíró, aki *Fényes Szabolcs* zeneszámaival írja a német verseket.

Pásztor Béla, a film művészi irányítója és gyártásvezetője ezeket mondta a Fényszóró munkatársának:

— Nincs értelme anélkül, hogy a filmről előre beszéljek. Hiszem, hogy az beszélni fog maga helyett. *Gaál Franciska* sokévi hallgatás után újra neki való filmben lép a közönség elé. A szüzsét ő választotta ki és a film kiállítása olyan lesz, ami nem magyar, de angol vagy francia mértékkel mérve is minden eddigit felülmúl. Díszletben és kosztümökben olyan produkálunk, amilyen eddig Európában nemigen került felvevőgépre. A kitűnő német művészek mellé a magyar színészgárda németül tudó tagjai közül a legkiválóbbakat szerződtettük. Minden egyébről beszélni fog a film.

SZÁSZ ÉKSZER

SOMOGYI BÉLA-ÚT 3A
VÉTEL - ELADÁS

Hollywoodi arcápolás
amerikai szépség
pesti nőnek

Fried Piroška

Teréz-körút 56

Az első felvétel: A
kancellár (Hans Moser)
hálószobája

(Foto Manninger)

Születésnapl óda, mellyel a költő asszonyá-
ban a hajdani esecsemőt köszönti.

Havonta egyszer vált az év is
reménységet és szebb ruhát,
holnapra hordja majd utószor
a szennyését, a februárt.

tisztát cserélj és megkiáltja,
ha elsikkadna bármí juss,
ilyenkor volt, hogy megszületél,
benned ízont a március.

Igy elkallódva az időben,
bőlesődig nyujtom két kezem,
előre-hátra egy az utam,
igy is csak hozzád érkezem.

Vigyázva veszek két karomra,
vigyázlak, mert enyém leszel,
mikor megindul majd a lábaid,
tudd meg, hogy hozzád érkezel.

Mert én vagyok az elfövedő,
ki volt és mindig lesz nekéd,
onnan jöttem, hol nincs itók már,
hogy megkeressem kezdeted.

A hold sugárzik homlokomra,
két csillag fénylik szememen,
ők hozták el az éjszakában,
a hála és a szerelem.

Ahonnán jöttem, ott a nyár van,
égő csóvát a nap hajít,
s egyedül nékem illatoznak
gyümölcsbe érett napjaid.

bőlesődhöz is magamban állok,
csak engem illet áldomás,
utadon, mely hozzád vezet majd,
anyád is csak egy állomás.

En úgy tudlak, mint senki más se,
esodálatos varázslat ez,
mult és jelen most egybefolynak,
kergetőzik a volt s a lesz:

köszönöm, hogy meglátlak egyszer
s ha meglátlak, utamba állsz,
hogy fájni fog, ha elveszítesz
s hogy mindig újra megtalálász.

Köszöntöm izzó perceinket,
ha úgy ölelsz át, mint a hit,
nékem adva királyi tested
megnyílt, teremő titkait

és köszönöm a nevetésed,
bánataim ha kergető
s hogy őrszöl engem mindörökre,
megszülvén majd a gyermeked,

László flunk, kinek a képe
úgy néz itt rám az asztalon,
minthogyha tudná, ki a kised,
kinek nevét, míg énekem lesz,

mindig, mindig magasztalom.

A KRITIKA LELKIISMERETE

»A kritikus legelőbb önmaga
bírája legyen.«

(Gyulai Pál)

A magyar színpad talán soha nem élte még olyan válságos korszakát, mint ma. A közönség csak az estéről-estére fellebbenő vörös bársonyfüggőnyt látja s a színházi hetilapok tarka képei, színes beszámolói láttára nem is sejti, hogy sokszor milyen veszedelem fenyegeti az előadásokat. Az igazgatóknak villanykorlátostól kezdve szállítási nehézségekig, ezer és ezer problémával kell megküzdeni, hogy fél hatkor megszólalhasson a gong s ne kerüljön végső válságba annyi ember mindennapi kenyeré és lelki tápláléka: a színház.

De ezek csak jólrosszul áthidalható külső akadályok. A gazdasági helyzet fokozatos javulásával remélhetőleg teljesen oltínnak. Sokkal fenyegetőbbek azonban azok a belső veszedelmek, amelyek szűkebb körben, egzisztenciális oldalán támadják meg a színházakat s alkalomadtán helyrehozhatatlanabb kárt okoznak, mint bármiféle szénhiány. A kritika lelkiismeretéről és tisztaságáról van szó.

Az igazi kritika mindig kiegészítő része volt a színpadművészetnek. A szakemberek érdeklődéssel olvasták a mértékadó bírálatot, mert tudták, hogy legjobb meggyőződésből született s a cikksorozatokból, nyilatkozatokból és támadásokból végül is nem egyik vagy másik fél, hanem — a kritika tulajdonképpeni céljának megfelelően — a magyar színpad került ki győztesen. A komoly bírálatot ma is szívesen veszi az igazi művész. Nélkülözhetetlen a fejlődéséhez: utat mutat és nevel. De hangsúlyozni kell, hogy csak akkor ilyen áldásos a hatása, ha — mint mondani szokták — »hivatása magaslatán áll«.

Sajnos, az utóbbi időben bizonyos zavar észlelhető a magyar kritika tisztasága körül. Kétségtelen, hogy — ha kevés számban is — akad még komoly, mértékadó bírálónk, aki kultúrál, lelkiismeretes munkával érdemli meg a közönség bizalmát. Mellettük azonban — a napilapok hasábjain — egyre gyakrabban jutnak szóhoz olyan tényezők, amelyek veszélyes módon, felelőtlenül a leghelytelenebb irányba terelik a magyar kritika ügyét s rajta keresztül színházi életünket. Hogyha elolvasunk pár ilyen cikket, szerkezetük rögtön szemünkbe ötlük. Bevezetésül a bírált darab tartalmának részletes, minél több helyet kitöltő ismertetésére bukkanunk, majd — rövid néhány mondatban — a kritikus elismerő, vagy megfellebbezhetően elmarasztaló véleménye következik, a rendezéssel és a színészekkel kapcsolatban.

Bizony, ezek a kritikák a szakértelem teljes hiányát mutatják és csak a dolgok felszínén lubickolnak, minden komoly

szándék, vagy útmutatás nélkül. Tisztelet a kivételnek! Ezt a néhány sort nem is a kivételek hívták életre, hanem az a szomorú tény, hogy a legutóbbi időben bizonyos személyes íz vonult be a független magyar kritikába. Az egykor áhitatos izgalommal olvasott rovat — sokszor — a magánbosszú eszközüvé válik.

A demokrácia kétségtelenül a szellem teljes szabadságát is jelenti. Ez azonban semmiképpen sem értelmezhető úgy, hogy egyéni szempontok érvényesüljenek olyan felelősségteljes pozícióban, melynek alapfeltétele kell, hogy legyen a feddhetlenség és tárgyilagosság. Különböben nem fordulna elő, hogy például valamelyik színház nem talál egy szindarabot előadásra alkalmasnak s ez — a szerző részéről elindított — végeérhetetlen sajtóhadjáratra adhat okot. Itt újra a kritika lelkiismeretére kell appellálni. Ha valaki nem érez magában elég lelki erőt ahhoz, hogy egyéni kudarcaitól függetlenül is tárgyilagossá maradjon: ne legyen kritikus.

Bírálatot írni csak látszólag könnyű dolog. Az eszményi kritikus lassan nevelődik, hosszú évekig, évtizedekig tartó állandó figyelés, tanulás, ellenőrzés munkájában csiszolódik éretté: valóságos színpadművész lesz. A rendező és a dramaturg minden tudását egyesíti magában. Eppen ez a képzettség hiányzik ma a bírálatok nagy részéből. Önmaguknak ellentmondó, ismeretlen fiatalemberek intéznek támadásokat a színházak ellen s titokzatos betűjelzések mögé bújva, támadják a komoly művészi munkát. Pedig a kritika sem egyéni érvényesülés, sem személyi bosszú eszköze nem lehet. Aki nem érzi ennek a felelősséggel járó hivatásnak halálos komolyságát: mindenkinél többet árt színpadművészetünk fejlődésének. Aki nem a lelkiismeretességét és tisztaságát tűzték ki célul maguk elé: azoknak természetesen könnyű a dolguk. Mi sem egyszerűbb, mint egy kávéházi asztal mellett, két fekete között, pár sorban megtámadni valamit.

Az ilyen vélemény nem is közvetlenül veszélyezteti a színházat. Az igazi művész s az igazi szakember csak mosolyog a nevetségesen átlátszó támadásokon. De ne felejtjük el, hogy a kritikus az újság hasábjain keresztül a nagyközönség széles rétegeihez szól: s ebben rejlik a legfőbb veszedelem. Az emberek nagy részét félrevezetheti az indokolatlan támadás s esetleg okatlan ellenszenvet is válthat ki belőlük. Ezeknek a kritikusoknak jól eszükbe kellene vénsniök Gyulai Pál fent idézett mondását s előbb saját tárgyilagosságukat kellene lelkiismeretes vizsgálata alá venni, nehogy olyan folyamatokat indítsanak meg, amelyek színházkultúránk komoly válságához vezethetnek.

Dr. Konkoly Miklós

Baráti beszélgetés Gyöngy Pállal, aki 10 évvel ezelőtt zeneszerző volt és most — Ismét zeneszerző lett...

Egy zongora mellett állok és kétségbeesetten rágom a töltőtollam végét.

A zongoránál Gyöngy Pál ül. Én fedeztem fel, mint zeneszerzőt, körülbelül 15 évvel ezelőtt. A Kadét-szerelm című operettemhez kerestem zeneszerzőt. Szegény Víg Miklós hívta fel rá először a figyelmemet. (Még halt azóta.) Azután szegény Szilágyi Laci. (Ő is meghalt.) Azután meghallgattam a zenéjét. Úgy ült a zongorája mellett, mint most, én így álltam a zongorának támaszkodva, hallgattam a friss, kedves melódiákat és a következő percben már rágtam a töltőtollam és írtam a szöveget:

Kislány, úgy szeretem én magát...

Az operett színrekerült, száztvencszer ment, minden zenéje „sláger” lett. (1932.) Azután Bécsben a Theater an der Wien adta elő. Nagy siker. (1934.) Azután végig Európán...

Azután szorgalmasan és nagy sikerrel írt operetteket és filmeket. 1938-ban Párisba ment, a Casino de Paris házi zeneszerzője lett. Azután?

Hagyjuk egy percre a szövegírást, beszéljünk egy kicsit.

— Mit csináltál azóta?

— Zenét, rengeteg zenét. De persze már csak a fiókom számára. Ugyanis a nagyszüleim...

— Jó, tudom. Azután?

— Azután résztvettem azon a bizonyos bori kiránduláson. Véletlenül élve kerültem haza. Ma már csak úgy gondolok vissza rá, mintha az egész csak azért lett volna, hogy a történelem összehozza azt a rossz szójátékokat, amellyel a bajtársaim ugrattak, mikor a völgyben fekvő táborból fáradtan kapaszkodtunk fel a hegyen levő munkahelyünkre:

— Fölfelé megy Borban a Gyöngy!...

Szóval ezt csináltam!...

— És most?

— Rengeteget dolgozom. Egy nagy vállalat igazgatója vagyok. De a pihenésem, örömöm, álmom és egyetlen igazi szenvedélyem a zene. És most végre újra zeneszerző lehetek. Két film megzenésítését vállaltam el és ősszel operettem jön az Operettszínházban, azon is most dolgozom... Na gyerünk, ne lopjuk az időt! Mi lesz már avval a szöveggel?!...

Újra verni kezdi a zongorát és én újra rágni kezdem a töltőtollam... Békeffi István

A magyar—jugoszláv baráti közeledés jelentős eseménye volt Balázs Béla „Boszorkánytánc”-ának szegedi bemutatója

A Szegedi Nemzeti Színház február 15-én díszelőadás keretében mutatta be Balázs Béla „Boszorkánytánc” című drámáját, ami az évad elején a Belvárosi Színházban aratott emlékezetes sikert. A szegedi bemutató, amelyen a Szövetséges Ellenőrző Bizottság Jugoszláv Delegációját Brankov kapitány, a külügyminisztériumot Dr. Czinkovszky Jenő miniszteri tanácsos, a külügyminisztérium kulturális osztályának főnöke, a budapesti Magyar-Jugoszláv Társaságot pedig Rex József külügyminisztériumi miniszteri titkár, a társaság főtitkára képviselte, fontos állomása lett mind a magyar-jugoszláv kulturális kapcsolatok, mind a két nép közötti barátságos politikai viszony kimélyítésének.

Az ünnepi estén Dénes Leó polgármester olvasta fel a személyes megjelenésben akadályozva lévő Balázs Béla üdvözlő levelét, majd a város nevében köszöntötte Brankov kapitányt, akit Dr. Enyedi Károly a szegedi Magyar-Jugoszláv Társaság és a Szegedi Nemzeti Színház nevében szerb nyelven üdvözölt. Ezután Rex József ismertette a Magyar-Jugoszláv Társaság kitűzött céljait s az ünnepi est jelentőségét méltatva rámutatott a két egymásra utalt népi baráti viszonyának sorsdöntő fontosságára s azokra a veszedelmes reakciós törekvésekre, amelyek a magyar-jugoszláv viszony további baráti fejlődését elgáncsolni igyekeznek.

A nagysikerű előadás után Szeged városa adott vacsorát a vendögek tiszteletére, ahol Brankov kapitányt és kíséreit Magyar László, a Szegedi Népszava felelős szerkesztője üdvözölte, majd Dr. Czinkovszky Jenő és Dr. Pálffy György

főispán tettek hitet a magyar-jugoszláv barátság mellett.

Brankov kapitány a pohárköszöntőkre adott válaszában a megjelentek zajos helyeslése közepette fejtette ki, hogy aki Jugoszlávia barátja, az egyben a szabadság, a demokrácia és a haladás híve.

*

A szegedi sajtó rendkívül meleg hangon emlékezett meg Balázs Béla darabjáról. Kritikáikból közöljük az alábbi részleteket:

„...Az írónak teljességgel sikerült, amit mondani akart: minden fegyveren és erőszakon diadalmaskodik a szabadság és az igazság.

A darab szereplői átértékelték az író alapgondolatát. Lehotay Árpád alakításában a pillanatnyi helyzethez alkalmazkodó szolgálai jellemet számtalan megnyilvánulásban kiforrott művészi játékkal mutatja be. Petur Ilka nagy és nehéz szerepében a szabadság szimbóluma lesz. Majláth Mária rendkívül nehéz szerepét tökéletes művészettel alakítja... (Szegedi Népszava).

„...A fojtott, sűrített levegőjű dráma minden egyes jelenetere ráfekszik az elnyomatás rákfenéje, de ugyanakkor átvilágít a szabadság bíborkénye is. Ez az egyidőben jelentkező kettős hatás Balázs Béla írásművészetét és kitűnő színpadérzékét dicséri.

A témaválasztás, a jelenetek és magának az egész műnek a felépítése, a művész szabadságszerető világszemlélete és előkelő hűvös tárgyilagossága valóban időszerűvé tette a darab megírását és előadását. Időszerűvé abban az értelemben, amilyen időszerű és örök a szabadság vágya és szeretete... (Délmagyarország.)

Lehotay Árpád (Marinetti ezredes) és Bakos Gyula (Vojnicse polgármester)

Majláth Mária (Öreganyó)

Petur Ilka (Milica) és Gáthy Pál (Wernigerode)

BIZALOMMAL JÖJJÖN MAJOROSIHOZ

Eladás - vétel. Arany, ezüst, briliáns, óra, porcellán, szőnyeg, gobelin, festmény, régiség. Kamermayer-u. 3. (Központi Városháza.)

Nem érheti csalódás!

ha RÁDIÓJÁT KINGESNÉL JAVÍTTATJA vagy CSERÉLI
Kineses István okl. rádiótechnikus laboratóriuma Bp., VIII. Futó-u. 29/A
Üzlet: VIII., Práter-u. 22. Rádiót, esővet, alkatrészt magas áron veszek

Fényes Szabolcs válaszol a Fényszóró kellemetlen kérdéseire

Kétségtelenül Fényes Szabolcs egyik legerősebb színházigazgatója, akire Fortuna istennasszony bőségesen ontja kegyeit. Nincsenek tépő gondoljai, miután a Fővárosi Operettszínház estéről-estére a zsúfolásig tölti meg lelkes közönsége. Távol áll tőlünk, hogy ezt irigyeljük, — ellenkezőleg, magunk részéről mindent elkövetünk, hogy ez így legyen. De úgy éreztük, hogy egy ilyen jólmenő színház igazgatójának kötelességei és vannak művészi és kollektív téren.

Meglátogattuk Fényes Szabolcsot, a Fővárosi Operettszínház igazgatóját és megkérdeztük, *eleget tesz-e ezeknek a kívánalmaknak és mi színháza sikerének titka?*

— Mostanában divatos hangoztatni, hogy elég egy operettet bemutatni és kész a siker. Hát ez nem egészen így áll. A nyáron öt operettet is mutattak be egyszerre és az ahhoz fűzött remények mégsem váltak valóra. Szabad legyen megjegyezmem és talán nem vagyok szerénytelen, ha ezt mondom, hogy ehhez is érteni kell valamit.

— Tizenhat éve foglalkozom az Operettszínházzal, — úgyszólván itt nőttek fel. Végigszolgáltam az inasveket. Voltam korrepetitor, karnagy, zeneszerző. Csak ebben a színházban 12 operett került ki a kezeim közül. Éltem Párisban, Londonban, Berlinben, Bécsben és Prágában. Mindenütt játszották darabjaimat. Magam a világ összes színpadain láttam operetteladásokat. Tehát megvan az előképzettségem, hogy értek is valamit ehhez a műfajhoz.

— A siker? Persze, arra kíváncsi, hogy mi a siker titka. A siker számtalan koeficiensből, az operettek szerencsés mixeléséből tevődik össze: zene, humor, a felvonásvegeknek zenei felfokozása, megfelelő szereplők kiválasztása, a táncok szerencsés összeállításai, kitűnő librettó és nem utolsósorban az operettkultúra, illetve a név betartása. Ezek a siker előfeltételei, — a többit természetesen a közönség dönti el...

Hát kezdjük talán azzal a váddal, *miért kellett a slágerminőségű Napsugárkisasszonyokat kizönni?*

— Az operettszínház igazgatója van a mai körülmények között a legnagyobb bajban. Az operettírók, sajnos, részben nem élnek, részben alig dolgoznak. A Napsugárkisasszonyoknak külön története van. Két évvel ezelőtt kértém fel Szántó Armandot, hogy írjon egy diákdarabot, ahol *sztrókó nélkül*, fiataloknak juttathatók érvényesülési lehetőséget. Ez el is készült, de egyikünknek se tetszett. Ami érthető is volt, mert az abban az időben

már üldözött és zaklatott kitűnő író ilyen körülmények között nem produkálhatott kifogástalan librettót. 1944 szeptemberében újra összeültünk, hogy átdolgozzuk a darabot és miután kifogytunk minden operettből, — nekiláttunk a munkának és a kilenc képhez megcsináltattuk a díszleteket. A felszabadulás után itt állt a kilenc díszlet teljesen készen. Engedtünk a csábításnak a librettón elvégeztük az utolsó simításokat és bemutattuk a darabot.

— Megértettük önt. Most arra kérünk választ, *mi igaz abból, hogy nincs állandó társulata?*

— Ez a vád minden alapot nélkülözi. A két állami színházon kívül nekünk van a legnagyobb társulatunk. Ami azt jelenti, hogy 42 állandó színészünk, 30 tagú műszaki személyzetünk, 12 énekesünk, 12 táncosnőnk és 3 férfitáncosunk van szerződötve.

Ami a főszereplőket illeti, ezek nincsenek a társulat kebelében, de ennek nem én vagyok az oka. Az operettszínháznak jelesei egyáltalán nem hajlandók állandó szerződést vállalni.

Megkérdezzük, *mi az igazság a Karády kontra Honthy izléstelen rivalizálás körül?*

— Semmi sem igaz ebből. A rivalizálás csak a közönség túlfűtött fantáziájában létezik. Ugy Honthy, mint Karády — a legkorrektebb munkásai az operettgyűttesnek, akik nem ellenségeskednek egymással, hanem a legjobb barátok és odaadással segítik egymást a siker érdekében.

— Mit csinál a színház igazgatója a sok pénzzel? Reméljük, a soványabb esztendőkre is gondol?

— Ez a feltevés csupán csalóka látszat... Higgye el, *baldogok vagyunk, ha tartalékolhatunk a következő darab kiállítására.* Ennek a színháznak nincsen tökése, szubvenciót se kapunk...

— Búcsúzóul megkérdezzük önt — *miben látja az operett fejlődését, illetve a librettó nevesítését?*

— Célunk megfelelő magyar íróval összeülni, aki jó librettót készít, nem téveszve szem elől azt a fontos tény, hogy a zenét ne nyomja el mondanivalójával, mert a mi kifejezőeszközünk elsősorban mégis csak a melódia, hang, fény és tánc.

— *Terveztünk egy stilizált barokk zenés komédiát, francia stílusban. Irta Eugen Labiche, céljainknak megfelelően Békefi István dolgozta át, Polgár Tibor komponálta a zenét és Keleti Márton fogja rendezni.* Ezzel a soronkövetkező újdonságunkkal utat kívánunk mutatni az operett fejlődésében. Azonkívül ősszel sorra kerül a régén tervezett *»Szép Helén«,* ahol jó magam dolgozom át *Offenbach* zenéjét. Ugyancsak leköttöttük a *»Casa Rosella«* című spanyol polgárháborúban játszódó történetet.

Több kérdésünk nincsen, az ítéletet a közönségre bizzuk.

Gamásiné Halmy Sári

Hangverseny a gróf úrnál...

A Magyar Vöröskereszt vezetősége — hogy tetszalott zenei kultúránkat is bemutat-hassa vendégeinknek — az itt időző svéd és dán kiküldöttek tiszteltetésére reprezentatív magyar hangversenyt rendezett. Dániel Ernő, Gyurkovics Mária, Koréh Endre és Zathureczky Ede felléptével. A hangversenyen megjelentek a Nemzetközi Vöröskereszt, a miniszterelnökség, a külügyminisztérium képviselői, valamint a meghívott előkelőségek.

Pontos névsorral nem szolgálhatunk, mert a demokratikus magyar sajtó képviselője csak az előszobáig jutott. Annak ellenére, hogy beküldte névjegyét, a hangversenyre nem engedték be. A »zárkórú« társaság érezte volna zavartan magát, vagy a Magyar Vöröskeresztnek volt takargatnivalója?

A »megnem hívotta újságíró« kétszeresen keserű szájjal távozott. A hangversenyt ugyanis Széchenyi Ferenc gróf realtanodautcai lakásának nagytermében tartották meg és az előszoba, amelyen túl nem juthatott — egy gróf úr előszobája volt...
Reményi Gy. István

ÉRDEKES ZENEI HÍREK

HUBERMAN januárban Svájcban hangversenyezett és utána Amerikába utazott. Április végén valószínűleg újból Európába jön és egyik hangversenyirodánk tárgyalásokat folytat impresszáriójával, hogy a hegedű nagy mestere akkor Budapestre is ellátogasson.

BAUM IMRE, fiatal magyar karmester, aki Svájcban jó nevet szerzett, magának, április második felében Budapestre jön, ahol egy hangversenyt fog vezetni, melynek pártistája valószínűleg BACKHAUS lesz.

SÁNDOR GYÖRGY zongoraművész amerikai karrierje is műveli a magyar zenei élet jó hírét. A MUSICAL COURRIER bírálója Amerika legnagyobb pianistái közé sorozta, aki »fejlődhetetlen technikájával és muzikalitásával csodálatba ejtette hallgatóit«.

Valódi Bösendorfer-Ehrbar zongorák legelőcsébban

Erzsdébet-kt 10. (Barossy-utca sark. T.: 222-618)

JIDDISCHE MAMME

lemezen és BRUNSVICK amerikai táncslágerek, művészlemez, rádiók békebeli választékban

Kossuth L.u. 11 (udvarban) Telefon: 188-466

Írók és Könyvek

Gergely Sándor: A nagy tábor

Már az »Uriszék« olvasása után reméljük, amiről »A nagy tábor« meggyőződött, hogy Gergely Sándor Dózsa-trilógiája irodalmunk legnagyobb történelmi regénye lesz. A tárgy jelentőségét csak a feldolgozásában rejlt ezernyi nehézség mulja felül. A regény-éposz hőse ugyanis maga a magyar nép, amelynek egy szerencsés történelmi pillanatban alkalmá nyílt arra, hogy felkeljen példátlanul zsarnoki, kiszákmányoló urai ellen és kezébe vegye sorsának intézését. Sem a népen, sem vezetőin nem múlt, hogy az 1514-es jobbagy-felkelés véres tragédiába fulladt és utána az embertelen elnyomásnak még sötétebb századai következtek.

A rákosi »nagy tábor« Dózsa György vezetésével még erejének teljében, forró reményektől lelkesen készül arra, hogy belemarkoljon a történelem keretébe és leszámoljon úri sanyargatóival. De a tragikus vég, a borzalmas kudarc már a táborra veti árnyékát az uralkodó rétegek szívós, elszánt összefogásában. Könnyű és hálás feladat lett volna a valóságot egyszerűsítve fehérrel-feketével rajzolni meg a kor mozgalmas tablóját. Gergely Sándor azonban nagyobb író, semhogy ne vetné meg az olesk fogásokat. Nem idealizál a jó ügy érdekében és nem torzít a gonoszok rovására. A művészi realizmus eszközeivel ad teljes képet a korról és eleven, színes leírásokat a benne élő emberekről. A regény minden oldalán érezzük azt a tárgytól kapott mély ihletet, amely egy könyvet belső kényszerből fakadt alkotásá, egy írói művet remekművé tesz. A tárgytól lelke gyökeréig megérintett írói egyéniség azután játszi könnyedséggel, — vagy ami ezzel egyenlő értékű — a könnyedség

látszatával győzi le a történelmi regényből adódó nehézségeket, amelyen egy zűrzavaros korszak mozgó idegszállainak fel-tárasa, a korhű nyelv és az egyéni életek beágyazása a tömegmozgalmakba. Erdemes lenne elemezve nyomon követni Gergely Sándor művében ezeknek a regénytechnikai problémáknak bravúros megoldását. Ehelyett csak egy mozzanatot emelünk ki: a regény nyelvét és stílusát. A magyar történelmi regények legnagyobb veszélye az erőltetett nyelvi archaizálás. Gergely Sándor valószínűleg beható tanulmányok alapján, de amellett hallatlan beleérző-készséggel szólaltatja meg a XVI. század elejének ízes, férfias, képekben dúskáló magyar nyelvét, ami nemcsak regénye művészi értékét fokozza, hanem erőteljesen felfrissíti egyre szintlenebb elvontságok felé haladó irodalmi nyelvünket is.

Sok szó esik ma irodalmunk megújulásáról. Gergely Sándor regénye a »sok szó« között példaadó, iránytmutató tett, ezért üdvözljük művét különös örömmel, amikor a magyar irodalom elsöndülő alkotásai közé sorozzuk. (Athenaeum-kiadás.)

Gyenes István

A „FŐÁRJÁK“

(Szemléltető falitábla a fajlisztaság tanulmányozására)

Ebádó: Julius Streicher, a kiváló fajtudós. (Persze szintén százszázalékos árja!...)

Gergely Sándor

A kisebb román-magyar surlódások elsimítására Berlinből egyeztetési bizottság érkezése várható

Hitler-banda

Ritka érdekességű könyvvel lepte meg a munkásság vezetése alatt álló Athenaeum a magyar olvasóközönséget, midőn a felszabadulás emlékünnepeére kiadta Boris Jefimovnak, a Szovjetunió egyik legnagyobb karikatúristájának háborús trózképeit. Jól tudjuk, hogy a hitleri rabuliztika, a náciik képesztő hazugságai, az emberi jogok lábbaltiprása milyen hálás anyagot teremtettek a szatíra számára, de amíg nálunk a cenzura gondosan őrködött, nehogy a lepel lehulljon a világtörténelem leg-aljasabb komédiájáról, a szabad államok művészei minden alkalmat megragadtak, a szellem fegyverével is siettek a fasiszmus végső csődjé. Jefimov, a szovjet hadsereg őrnagya kifogyhatatlan ötletességgel, megsemmisítő fölényvel és elragadó művészi készséggel állítja pellengérré a fasiszta rendszer belső ellentmondásait, Németország és csatlós-államainak öt éves történelmét. A nagyhangú indulástól a doni és sztalingrádi vesszőfutáson át a rácsokretrecről szóló szótá már beteljesült proficiáiáig egymásután jelennek meg a szatíra elmés és kegyetlen görbétükében a közelmúlt politikai és háborús eseményei. Az Athenaeumnak ez az új könyve nemcsak mulattató, de sokszor megrendítő és mindig tanulságos, hazai viszonylatban pedig hézagpótló olvasmány. Kívánatos lenne, hogy Jefimov karikatúrái a művészet mindennél nagyobb erejével minél szélesebb körben segítkezzenek a fasiszta szellemi maradványok végleges felszámolásában. A könyv szép kiállításáért külön dícséret illeti az Athenaeumot.

—vas

Talpassy Tibor: A föld gazdát cserél

A bukovinai székelv-esángók bácskai, majd dunántúli letelepítéséről számol be Talpassy Tibor könyve. Arról a nagyarányú telepítési akcióról, amely a Magyar Kommunista Párt és Nemzeti Parasztpárt közös munkája eredményeként a bolnemegei hitlerista svábok földjein jutatta állandó otthonhoz az osztrák-német imperializmus által hazátlammá tett székelv-késő ivadékaik. Megrázó színekkel ezeteli Talpassy a sokat hányódott nép sorsát, amelynek végső jobbrafordulását még ma is hátráltatja a dunántúli haza-árló svábok rosszindulatú magatartása. A történelmi hűség alátámasztására közölt adatok gazdag felsorolása sem teszi unalmasá Talpassy könyvét, amely írói eszközökkel szemlélteti egy maroknyi nép évszázados kálváriáját. (Sarló-kiadás.)

—e 6

Rádió vevőszolgálatunk és expressz servicszolgálatunk az **ÖN** rendelkezésére áll háznál is. Vetel - eladás - csere. Főzőkülönlegességek, villi-kályhák, kerámiák, csillárók, **GELLMAN és GEIGER** V., Csáky-utca 9. Flókküzlet: Belvárosi Elektromosház, IV., Bécsi-utca 1

Fogadó a kelesztőn

(Uránia.) (Ennek a filmnek az alakjai — melyek egy angol könyvsiker lapjairól kerültek az ezüstvá-

szonra — az emberélet útjának felénem a dantei esőtélő erdőbe jutottak, hanem a nagy világégés kellős közepén egy bombatalálattól kiégett házba, mely a katasztrófa évfordulóján — lakóival együtt — feltámadt és az örök nyugalomá békitő levegője sorra meggyógyítja az odatévedt különféle rosszra hajlamos különféle embereket.

Eldadás után barátunknak József Attila szavai jutottak eszébe: »Rendezzük közös dolgainkat«, partnernője Lenint idézte: »A sovínizmus az emberiség gyermekbetegsége, a társaságban levő fényképész a túlvilág szépségeit idéző mesteri fényhatásokat dicsérte, a muzsikusz a két szellem hangjának háborzongatóan tökéletes illuziójára emlékezett. Mindenki más más hatást gyakorolt ez a furcsa történet. Volt, aki egyszerűen azt mondotta: »Gondolkoznom kell még az egészen...« A kritikus ezúttal nem gondolkozott. Ismeri azt a keleti szokást, hogy összekülönbözött jóbarátok a készenlétben lévő kétágú gyertyatartónak egy-egy gyertyáját gyújtják

meg, a kibékülés jeléül — a bocsánatkérés dadogó szavai helyett. És úgy érezte: a moziban ezúttal meggyújtottak egy gyertyát; sajátmagában pedig valahol a lelke

mélyén kigyulladt egy másik fény. És nyugalom keletkezett a lelke mélyén, mint aki kibékült — önmagával.

Pedig van valami nyugtalanító ebben a filmben. Lehet azonban, hogy ez csak a rossz lelkiismeretűl van. Mert végülis csak annyit akar mondani ez a film: jobb volna mégis jónak lenni...

R. Gy. I.

ÚJ OROSZ FILM

ÖRÖKRE A TIED...

(Forum.) Félkézzel készült, lagymatag érdekességű amerikai film. A szép Loretta Young, egy

püspök unokája, megszőkik és házasságra lép egy bűvésszel, akit »A Nagy Arturo« néven tisztel a világ. A bölklervigéző külsejű mester egy kicsit csapodár randevűt kizárólag felesége jelenlétében telefonálja le. Ezt nem bírja sokáig a püspök-unoka. Elvállik, majd újra férjhez megy, vaktában, a tengeren. Am halálosan szereti a bűvészt, az viszont őt. Újra összesodorja őket a szerelem és a szél, vitorlázó szánkázás közben, egy befagyott tavon. A film tanulsága: a partnert is gondosan kell megválasztani, különösen a film-művészetben, amely mégis csak a vizuális illúziókra támaszkodik. A szép Loretta partnere ugyanis egy pillanatig sem tudja elhitetni magáról, hogy ő a nő bálványja. Néhány érdekes repülő-felvétel némi kárpótlást ad a másfélórás unalomért.

(—es)

BÜNÖSÖK BÜN NELKÜL
Bemutatta a Royal-Apollo.

Naptár, cigarettapapír

és mindenféle papíráru legolcsóbb beszerzési forrása

GYÖRGY IMRE papíráru-nagykereskedő
Deák Ferenc-u. 15. Telefon: 380-515

Utánvétellel is szállítunk!

Ütlevélképek 3 órában
PÁRISI FOTO belül
PÁRISI NAGYARUHÁZ

Magyar halottastánc

Szentpál Olga táncscsoportjának bemutatkozása

E héten mutatta be a Szentpál-csoport a *Madách Színházban* egész estét betöltő táncműsorát és ez volt az első alkalom, hogy egy fővárosi színház kitarja kapuit a kamaratánc számára. Eddig nem élt a köztudatban, hogy a kamaratánc külön műfaj és különleges művészi lehetőségeket rejt magában.

A műsor első részéből a „*Régi magyar halottastánc*” emelkedett ki XVII. századbeli magyar tánczenével *Gombosi Ottó* gyűjtésében. Drámai erővel hatott a „*Síratók kara*” és a „*Halottbresztés*”. A „*Mária-leányok*” finom lírájával fogta meg a nézőközönséget. A műsor második felében egy szatirikus bábjáték groteskségében, a bábszerűség maradéktalan érzékeltetésével tűnt fel.

Szentpál Olga munkájában az az érdekes, hogy nagyon régi és nagyon mai. Az ősi tánc nem csak időálló, de ma különlegesen időszerű is. Célja a népi lélek mélyéből fakadó táncot átminősíteni, színszerű, művészi táncá. És hogy a zenéből vegyünk hasonlatot: *Szentpál Olga* előtt műsora összeállításánál, *Bartók* és *Kodály* zeneszerzői tevékenysége lebegett.

Az a mód, ahogyan az oroszok a népi anyagot feldolgozzák, csodálatraméltó. Kiemelkedő számaik, a szó frázismentes értelmében tökéletesek. Általában táncukban nincs drámai tartalom. Ez az „abszolút” tánc, az egyik műfajlehetőség. A *Szentpál-csoport* azonban többnyire drámai táncokat mutat be. Alapjuk egy-egy népi legenda, ősi táncritus, vagy tréfás ballada. Van közöttük szatirikus játék és a mimuszjáték antik római műfaját is felfrissítik.

Hadd soroljam fel a hősiess táncscsoport tagjainak nevét, akik fázva, éhezve és munkahelyiség hiányában is ilyen szép produkciót tudtak bemutatni. Elsősorban említem meg *Szentpál Olga* munkatársát, leányát *Szentpál Ilonát*, akinek több önálló koreográfiáját is bemutatták. *Arató Évát*, *Farkas Dollyt*, *Greguss Kornéliát*, *Harmath Annát*, *Merényi Leát* és *Zsuzsát*, *Radni Évát*, *Szentpál Monikát* és *Téri Tibort*. Az előadást keretező játékokban és pantomimikus szerepekben sikerrel működtek közre a *Madách Színház* társulatából: *Görög Ilona*, *Hódy Gitta*, *Szilágyi Bea*, *Alszegey Lajos*, *Gál Péter* és *Rózsó István*.
G. H. S.

Mária-leányok

Hollós Korvin Lajos: Hátsólépcső

Hollós Korvin Lajos nagy lélegzetű társadalmi regényében, a »Hátsólépcső«-ben, egy körüti bérház lakóinak osztályellen-télein keresztül társadalmunk történelmi fejlődését mutatja be. Szimbolumná lesz az első- és hátsólépcsőre tagolt bérház épülete. A regény főhőse Báva Vendel, — munkásszülőktől származott banktisztviselő, ki sem ide, sem oda nem tartozik, a kispolgár száználmas, néma Svejk figurája, — első személyben beszéli el életét, a hátsólépcső dolgozó proletárjainak és a körütra nyíló, nagyablakú lakások nagypolgárainak életét.

Hollós Korvin Lajos valóságsszemlélete áthatol a felületen és a felszín nyüzsgő, szürke, mindennapi életének jelenségeiből röntgenkép módjára a dolgokat mozgató erők összefüggéseire, az emberi jellemek, sorsok, helyzetek, cselekvések szövényes egymásbakapcsolódó voltára világít rá s azokat magyarázza.

A regény mozgatója a sorsával mindig megelégedő Báva Vendel véleményét a fennálló társadalmi renddel szemben sohasem hallgatja el. Életének meglepő fordulásai, torz sorsába való szelid beletörődése, mindenért csak magát okoló öngúnya: vélemény. Fintor, nyelvtöltögetés, majd később tapasztalatainak teljében már tudatos bírálat: megvetés, sőt némely helyen schilleri vaskossággal a rend leköpése is.

Alakjait melegséggel, szeretettel rajzolja meg. Nem az emberi az emberrel állítja szembe, a ház első »traktusbeli« urait a »Hátsólépcső« nyomorgóival; csak mint az osztályok törvénytöréséből keletkezett különbséget, ellentétet mutatja. A vádat mindig csak egy társadalmi rendszer ellen szegezi. Szereti az embert és éppen ezért eskányozza, bontja Báva Vendel málladozó, roskadozó szülőházát, amely két részre oszlik: »az első traktusra és a hátsóra«.

Hollós Korvin regénye irodalmunk gazdagodását jelenti. (Anonymus)

(Kőbányai Gy.)

(*) A hiányos táplálkozás — állapítsuk meg — ma már évek óta tart. A gazdag táperejű »MEDICHEMIA« Zabpohely olcsó, jóízű, tápláló. Csecsemők, gyermekek, felnőttek és diétázók számára nélkülözhetetlen. Kérjen mindenütt »Medichemia« Zabpohelyt.

RÁDIÓT rádiócsövet, sérült rádiót is
veszünk és cserélünk, érte
házhöz megyek **ULMER**, Gyulay Pál-utca 12 III. 7

Hősugárzók, főzők,
lemezkülönlegességek
AKUSZTIKA kft Rákóczi-út 49. Telefon: József 49

Utazás a jólöltözöttség körül

I. Ertekezés

Vonalak

Komoly, fontos probléma. Minden nőnek meg kell bölcsességeimet jegyeznie, mert van a jólöltözöttségnek egy nagy titka: nem csak pénz ke'l hozzá, hanem elsősorban tudnunk kell, hogy milyen vonalak és formák tünnetnek fel bennünket a legelőnyösebb színben, — illetve mit viseljük és mit ne, hogy tökéletes alakunk apró-cseprő hibáit eltüntessük.

Először is zárkozzunk be szobánkba és határozzuk el, hogy most az egyszer könyörtelen objektivitással vesszük szemügyre magukat. Ha ez megtörtént, vagyunk elő a »Fényzóró«-t és olvassuk el a következőket:

I. 160 cm-nél alacsonyabb, vékony hölgyek

Ne hordjanak:

1. komplékszábasú ruhákat;
2. háromnegyedes, japánzábasú ujjakat;
3. ruhájukhoz nagy gombokat, széles övet nagy csattal és 15 cm-nél nagyobb zsebeket;
4. nagy muffot;
5. kabátot széles szörmemanzsettát vagy széles reverst;
6. olyan turbánt, amelyet a Crawford visel;
7. balettcipőszerű szandált, ha náncsizmát;
8. bábatáska-retikült;
9. 5 emeletű cipőt.

Hordjanak:

1. bő, gloknis vagy húzott szoknyákat, mely hegyes kivágásokat, ingblüzszerű felsőrészeket;

2. sima, bevarrott ujjakat;

3. a »Ne hordjanak« 3, 4, 5, 6 és 7 nek ellenkezőjét;

4. széles, testhez szabott derékrészeket;

5. hosszába csíkozott anyagokat;

6. olyan turbánt, amelyet a Colbert hord;

7. posztócsizmát, de csak ha muszaj. Ha nem muszaj nagyon, akkor gyapjúharisnyát, hosszú nadrágot, mert az magaszt.

II. Ugyanilyen magasságú, de mondjuk kicsit tolebb hölgyre

minden vonatkozik, amit vékony barátnőjére írtunk, kivéve, hogy

1. testhez szabott derékrészeket ne hordjon, hanem kissé bő, visszaeső felsőrészeket csináltasson;

2. turbánt csak akkor hordjon, ha arca nem »dundi«, mert ha dundi, akkor hordjon kari-

más kalapot és 3. hosszú nadrágot egyáltalán ne vegyen fel, szoknyája pedig legalább is térden alul érjen. Ne gondolja, hogy ha úgy csinál, mintha vékony lába lenne és azt térden felül is mutatja, más nem veszi észre gömbölyded formáit.

III. 160—168-ig terjedő hölgyek, ha arányaik teljesen rendben vannak

mindent hordhatnak, ami tetszik nekik, de

ha fejük kicsit nagyocskára sikerült: ne hordjanak nagy turbánosodákat és magas kalapokat és sima frizurát.

Ha lábuk kicsit rövidebbé nőtt, ne vegyenek fel laposarkú cipőt, bokapántos szandált, zoknit vagy térdharisnyát. Semmi olyat, ami a lábat kettévágja. És hordjanak mindig és kizárólag bő szoknyákat.

Ha válluk, mondjuk, túl nőies: egyensúlyozzák ki szélesebb válltöméssel és ruhájuk kivágása sohasem legyen sima; th. vagy ingblüzszerű vagy legyen valami húzott rész a kivágás körül vagy csipkefodor.

Ha derekuk nem egészen derékszűk: hordjanak olyan ruhát, mely az öv alatt eláll; húzott szoknyát, elálló zsebeket, »szeszlit«.

IV. 168 cm feletti hölgyek

Ne hordjanak:

1. egyenes szűk kabátot, kis muffot, kis táskát, ruhájukon kis kivágásokat, vagy apró palérokot; hosszába csíkozott ruhát, rövid kosztümkabátot, kis zsebeket;

2. babykalapokat, másliát a hajban és három emeletnél magasabb cipőt.

Hordjanak:

Mindent, amit apró barátnőjük irigyel tőlük: »raffolt« ruhákat, japánzábasú felsőrészeket, nagy muffot, nagy zsebeket, keresztmintás ruhákat, széles kihajlított; mindent, ami az alakot elvágja: széles öveket, nagy csattal, széles bordűrös szoknyákat, széles kivágásokat, nagykarimájú kalapokat.

Mára befejeztük könyörtelen kritikánkat, de aki azt hiszi, hogy ezzel megúsza, nagyon téved, mert legközelebb folytatjuk az utazást — csak szempontot változtatunk majd.

Péter Eva

Egészség és Szépség

A női arc kendőzése

Az egyetlen probléma, amelyben a különböző világrészek összes asszonyai megegyeznek az, hogy miként lehetne az öregedés látható jeleit minél hosszabb ideig távoltartani és megakadályozni a fiatalság elmúlását. Ennek a túlhajtott törekvésnek a következménye azután, hogy a nők nagyrésze elveszíti saját egyéniségét és a divat zarnoki hatása alatt nemcsak exterieurje, de izlése is uniformizálódik.

Különbséget kell tennünk a bőr céltudatos ápolása és a sminkelés között. Míg a helyesen végzett bőrápolás a teint szépségét emeli és a bőrnek fiatalos, rugalmas külsőt kölcsönöz, addig a helytelenül végzett és túlhajtott kendőzés legtöbb esetben meghoszáulja magát.

Ugy esztétikailag, mint egészségügyi szempontból egyaránt fontos, hogy a festett arc a természetesség illúzióját keltse. Elhanyagolt, ápolatlan bőr a festék alatt is uneszétikus. A nagymennyiségű festékbedörzsölések pedig állandó izgalomban tartják a bőrt, a pórusok eltömeszelődnek, táplálkozása zavart szenved és csakhamar ráncosodásnak indul.

Az ajkak festése se történjék élénk-vörös, cinóber színű festékekkel, mely már messziről ráirányítja a közfigyelmet, hanem megfelelő meleg tónusú színnel, mely diszkréten alkalmazva, nem feltűnő és a természetesség látszatát kelti.

Mielőtt a kikészítéshez hozzáfognánk, zsirtalanítsuk a bőrt oly módon, hogy néhány öblítő lemosás után, alkoholba mártott vattacsomóval gyengéden simítsuk végig az arcot. Ezután ártalmatlan anyagokból készült, közömbös krémeket kenünk vékony rétegben a bőrre, mely a fedőpudernek szolgál alapul. A puder színének a bőr és haj színéhez kell igazodnia. Fontos, hogy higanyt, ólmot és egyéb káros alkatrészeket ne tartalmazzon.

A puder fölé kerül az arcfesték. A rúzsos az arcsontokon legyen a legkifejezettebb, az orr és a fülek felé egyenletesen halványodjék. Ezután ismét puderozzuk át lehellestzerűen a bőrt. A szemöldököt e célra szolgáló festékpál-cikával lehet korrigálni.

Dr. Heks Imre
kozmetikus orvos

TAVASZI SZÉPSÉGHI BÁT
KEZELTESSE MÁR MOST
Vecmesné Rohács Ilona
KOZMETIKUSNÁL,
ERZSÉBET-KÖRÚT 56 I. TEL.: 222-225

A hét filmjei

1946 február 25-től:

ROYAL APOLLO: Bűnösök nélkül (orosz film), fél 4, fél 6, fél 8. — **URANIA:** Fogadó a keresztúton. Fél 4, fél 6, fél 8. — **SCALA:** Örökké a tied (Loretta Young). Fél 4, fél 6, fél 8. — **OMNIA:** Egy fiúnak a fele. — **ERZSÉBET-KÖRÜTI HÍRADÓ:** Híradók, nemzetközi aktualitások. Előadások reggel 9-től este 10-ig folytatólagosan. — **SÁGVÁRI FILMSZÍNHÁZ (VIII., Üllői-út 4.):** Febr. 27-ig. Tanítónő (Szörényi, Jávör), febr. 28-tól Akik az eget szántják (amerikai). Előadások mindennap 3, 5, 7. — **SZABADSÁG MOZGÓ (XI., Bartók Béla-út v. Horthy Miklós-út 64.):** Febr. 27-ig Tanítónő (Szörényi, Jávör), febr. 28-tól Modern Pimpernel (Leslie Howard). Előadások mindennap 3, 5, 7. — **RAKÓCZI-ÚTI HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (Rákóczi-út 82.):** Nemzetközi aktualitások, híradók. Előadások reggel 9-től este 10-ig folytatólagosan. — **FLÓRIÁN MOZGÓ (III., Flórián-tér 3.):** Febr. 27-ig Pinokio, febr. 28-tól Modern Pimpernel (Leslie Howard). Fél 3, fél 5, fél 7. — **ALFA MOZGÓ, KÖBANYA (Kápolna-u. 3.):** Febr. 27-ig Finom familia (amerikai vígjáték), febr. 28-tól Tanítónő (Szörényi, Jávör). Előadások hétköznap 5, 7, vasárnap 3, 5, 7. — **ASTORIA, KÖBANYA (Szent László-tér):** Febr. 27-ig Mexikó hiénái (amerikai), febr. 28-tól Ez a villa eladó (magyar). Előadások 5, 7, vasárnap 3, 5, 7. — **DÓZSA (XIII., Róbert Károly-körút 61.):** Febr. 27-ig Andy Hardy nem fér a bőrébe, febr. 28-tól Rosemary (amerikai). Előadások fél 5, fél 7, vasárnap fél 3, fél 5, fél 7. — **IPLY (V., Csáky-u. 65.):** Febr. 27-ig Akit visszavárnak (orosz), febr. 28-tól Gunga-Din (amerikai). Fél 3, fél 5 és fél 7 órakor. — **ZUGLÓI (XIV., Angol-u. 26.):** Febr. 27-ig Kacagóverseny (amerikai), febr. 28-tól Gunga Din (amerikai). Fél 3, fél 5, fél 7. — **MARX (VII., István-út 39.):** Febr. 27-ig Nők egymás között (amerikai), febr. 28-tól Szerelmi recept (Charles Boyer). Előadások 3, 5, 7. — **UJLAKI (III., Bécsi-út 69.):** Febr. 27-ig Tamás úrfi kalandjai (amerikai), febr. 28-tól Waterloo brídge (angol). Előadások 3, 5, 7. — **OTTHON (VIII., Beniczky-u. 3.):** Febr. 27-ig Alvilági szűz (Ginger Rogers), febr. 28-tól Hőfehérke (amerikai rajzfilm). Előadások 3, 5, 7. — **SZABADSÁG, UJPEST:** Febr. 27-ig Rosemary (amerikai), február 28-tól Parancsolj a csillagoknak (Boyer). Előadások fél 5, fél 7, vasárnap 3, 5, 7. — **TÜNDER, UJPEST:** Febr. 27-ig Csapajev (orosz), febr. 28-tól Törvényen kívül (amerikai). Előadások fél 5, fél 7, vasárnap 3, 5, 7. — **BEKE, RAKOSPALOTA:** Febr. 27-ig Esős délután (amerikai), febr. 28-tól Broadway szerenádj (amerikai). — **TAVASZ, RAKOSPALOTA:** Febr. 27-ig Hőfehérke (amerikai színes), febr. 28-tól Első lázadó (amerikai). — **ROYAL, KISPEST:** febr. 27-től márc. 3-ig Szürke sátn (angol). — **FLÓRA, KISPEST:** Febr. 28-tól Itél a dzsungel. — **KOSSUTH, PESTSZENT.**

ERZSÉBET: Febr. 27-ig Szépség ünnepe (színes, orosz), febr. 28-tól A szerelem nem tréfa (Irene Dunn). — **TÁTRA, PEST-SZENTERZSÉBET:** Febr. 27-ig Zsáknutca (amerikai), febr. 28-tól Egy ember, aki sokat tud (amerikai). — **TÁNCSIG, CSEPEL:** Febr. 28-ig A szerelem ördöge (orosz), március 1-3. Alvilági szűz (amerikai). — **SZÉCHENYI, PESTUJHELY:** Febr. 27-ig Egy pesti éjszaka (francia), febr. 28-tól Gunga-Din (amerikai). Előadások fél 5, fél 7 órakor.

RÁDIÓMŰSOR

Február 26., kedd.

6.30: Falurádió. **8.00:** Gárdonyi József előadása. **9.00:** Cigányzene. **12.15:** Rádiózenekar. **13.10:** Barát Endre és Somogyi Pál verseiből előad Ilosvay Katalin. **13.25:** Hlatky Edit és Lugossy György énekel. **13.45:** A munka híradója. **15.15:** Rádióiskola. **16.10:** Fellner Pál előadása. **16.35:** Palotás Imre énekel. **17.00:** Párthíradó. **17.05:** Turandot. Közvetítés az Operából. **18.45:** Kádár Imre előadása. **19.40:** Tájékoztató és tájékoztatás, Nádor József előadása. **20.20:** Bóka László elbeszélése. **21.15:** Hadifogyókörház a Szovjetunióban. **21.35:** Saljapin énekel. (Hanglemezek.)

Február 27., szerda.

6.30: Falurádió **8.00:** Háziasszonyok iskolája. **9.00:** Bedő Mária hegedül. **12.15:** Jazz. **13.00:** Pesti meséskönyv. **13.25:** Kapi-Králík Jenő harmoniumon játszik. **13.45:** Szülők a szülőkről. **15.15:** Rádióiskola. **16.10:** A MNDSZ műsora. **16.25:** Wargha Livia énekel. **16.45:** Faluról a városnak. **17.00:** Párthíradó. **17.10:** Munkában a házmegbízott. Közvetítés egy pesti bérházból. **17.30:** Lánya Margit beszél a forradalmak asszonyairól. **18.15:** Rádiózenekar. **19.00:** Árvizvédelmi beszámoló. **19.15:** Amerika hangja. **19.45:** Katona Jenő: Egy régi teremben. **20.20:** Siki Béla zongorázik. **21.15:** Hanglemezek.

Február 28., esütörtök.

6.30: Falurádió. **8.00:** Mi újság a piacon! **9.00:** Postászenekar. **12.15:** Cserfalvy Eliz hegedül. **12.35:** Vámbéri Rusztemről beszél Lányi Zsigmond. **12.50:** Magyar nóták. **13.30:** Új vezetők, új oktatók. Helyszíni közvetítés a Szaktanács tanfolyamáról. **13.45:** A munka híradója. **15.15:** Rádióiskola. **16.10:** Édes anyanyelvünk. Halász Gyula előadása. **16.25:** Lőrinczy Pál művészegyháza. **16.45:** Tolsztojt, a néptanító. Vihar Béla előadása. A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság műsora. **17.00:** Párthíradó. **17.10:** Az élő Pestalozzi. **17.25:** Hanglemezek. **17.35:** »Takáts Alice«. (Közvetítés a Pesti Színházról.) **20.40:** Hanglemezek. Chopin műveiből. **21.15:** Szeder Ferenc nemzetgyűlési képviselő előadása. **21.30:** Hanglemezek.

Március 1., péntek.

8.00: Színészenekdóták. **9.00:** Rendőrzenekar. **12.15:** Herendi Mancsi énekel és füttyöl. **12.40:** Szánthó Gyula előadása. **13.00:** Garai György hegedül. **13.25:** Joó László szaval. **13.35:** Hanglemezek. **13.45:** Kilián Z. elő-

adása. **15.15:** Rádióiskola. **16.10:** Mi az UNO? **16.30:** Gáspár Endre énekel. **16.45:** Szakszervezeti tanácsadó. **17.00:** Szakszervezeti híradó. **17.10:** Rádiózenekar. **17.50:** Sportközlemények. **18.15:** Liszt: Magyar rapszódia. **18.40:** Stella Adorján csevegése. **19.00:** Falurádió. **19.20:** Ádám Jenő népdalműsora. **19.40:** A rádióvétel zavarai. **20.20:** Jazz.

Március 2., szombat.

8.00: Kertészeti előkészületek. **9.00:** »Tungsram« zenekar. **12.15:** Barabás Zoltán orvosi előadása. **12.30:** Jazz. **13.00:** Kun Imre előadása. **13.15:** Banda Ede gordonkázik. **13.45:** A munka híradója. **14.30:** A Madách Stúdió első előadása: »A kocka nem fordul«. Színmű három felvonásban. Irta: Kolozsvári Grandpierre Emil. Rendező: Barsi Ödön. **17.00:** Világhíradó. **17.15:** Hanglemezek. **17.30:** A munkáskultúrázövetség műsora. **18.15:** Rádiózenekar. **19.00:** A demokrácia iskolája. **19.15:** »Bécsi emlék«.

Március 3., vasárnap.

9.00: Római katolikus vallásos félóra a stúdióból. **9.30:** Református vallásos félóra a stúdióból. **10.10:** Hanglemezek. **10.40:** Kassák Lajos elbeszélése. **11.00:** Rádiókamarazene. **11.30:** Innocent Vince Ernő előadása hanglemezekkel: Solvejg dala. **12.15:** Székesfővárosi Zenekar. **13.10:** Égi és földi szerelem. Összeállította: Ascher Oszkár. **13.30:** Jazz-párbaj. **14.10:** Hanglemezek. **15.00:** Ünnepi krónika. Elmondja Fodor József. **15.20:** Kapisztrán-kórus. **16.10:** Álom és ébredés. Gyarmathy Erzsébet verses összeállítás. **16.40:** Szilvássy Margit és Nagypál László operettrezleteket énekel. **17.00:** Falurádió. **18.15:** »Szeretni«. Kamaradráma 3 felvonásban. Irta: Paul Gerald. **20.20:** Magyar nóták. **21.00:** A rádió hangja.

Március 4., hétfő.

6.30: Falurádió. **8.00:** Háztartási tanácsadó. **9.00:** Zene. **12.15:** Varga László csellózik. **12.40:** Scheiber Mária előadása. **13.00:** Jazz. **15.15:** Iskolarádió. **16.10:** Magyar nóták. **16.40:** Az ifjúság hangja. **17.00:** Párthíradó. **17.10:** Waldbauer vonósnégyes. **17.40:** Román est. **18.00:** Színházi közvetítés.

fényszóró

MŰVÉSZETI HETILAP

Főszerkesztő: BALÁZS BÉLA

Felelős szerkesztő: BEKEFFI ISTVÁN

Felelős kiadó: GYÖNGY PÁL

KIADJA A MAGYAR FILMIPARI R. T.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, IV., SZÉP-UTCA 3

TELEFON: 181-754.

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza

Csak válaszbellyel ellátott levelekre válaszol a szerkesztőség

460382 — Athenaeum Rt. mélynyomása

Felelős: GORSZKY TIVADAR igazgató

Mészáros Agi (Nemzeti Színház: Nők iskolája)

Romváry Gertrud (Nemzeti Színház: Lumpáclusz
Vagabundusz)

Szemere Vera (Művész Színház: Meztelen lány)

Hertelendy Hanna (Pesti Színház: Takáts Alice)

(Foto MAFIRT—Csorna)

